

Ciele Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania pre oblasť vysokého školstva

Minister školstva, vedy, výskumu a športu Peter Plavčan predkladá na odbornú diskusiu druhú časť cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, ktoré sa týkajú vysokých škôl (<http://www.minedu.sk/17154-sk/ciele-nprvv-za-oblast-vysokeho-skolstva/>). Materiál na základe jeho poverenia vypracovala pracovná skupina zložená z poradcov ministra. Ciele národného programu nadväzujú na strategický cieľ pre oblasť vysokého školstva stanovený v Programovom vyhlásení vlády SR, ktorý vychádza z princípov a hodnôt Európskeho vysokoškolského a výskumného priestoru. Ciele sú rozdelené do štyroch oblastí:

1. Kvalitné a dostupné vysokoškolské vzdelávanie otvorené zahraničiu a praxi.
2. Kvalitný vysokoškolský výskum tvoriaci jadro výskumného potenciálu Slovenska.
3. Vysoká angažovanosť vysokých škôl v oblasti špecifických služieb podporujúcich rozvoj spoločnosti a regiónov Slovenska.
4. Efektívne fungujúce vysoké školstvo.

(pokračovanie na str. 3)

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Martin Baumann

V čísle nájdete

Elektronické testovanie

Ocenenie vedcov

Elektronická schránka školy

Matej Tóth spomínal...

Učiteľia si posvietili na stav školstva, do rúk vzali lampióny

Iniciatíva slovenských učiteľov zorganizovala v predvečer osláv výročia neľuteľnej revolúcie 16. novembra podujatie s názvom Sprievod svetiel. Ten sa začal presne o 17:11 hod na Námestí slobody v Bratislave. Ako tvrdí iniciatíva, lampiónový sprievod mal v prvom rade upozorniť na prehliadanie potrieb školstva. Iniciatíva dopredu upozornila, že pôjde o pokojnú demonštráciu.

„Chceme prostredníctvom svetla z našich lampiónov odkázať politikom, že nám to nie je ľahostajné,“ vyhlásil Vladimír Crmoman z ISU.

„Rovnosť šancí bola jednou z

myšlienok Novembra 1989. Dnes, 27 rokov od tejto prelomovej udalosti v našich novodobých dejinách, chceme poukázať na to, že vlády, ktoré systematicky prehliadajú potreby škol-

Účastníci Sprievodu svetiel v Bratislave 16. novembra 2016.

Zdroj: TASR/Martin Baumann

stva, svojím postojom oberajú naše deti o šancu uspieť v dnešnom globalizovanom svete. Preto chceme prostredníctvom svetla z našich lampiónov odkázať politikom, že nám to nie je ľahostajné.

Cieľom akcie je zahasiť pasivitu v nás a začať svetielko našej občianskej angažovanosti,“ píše iniciatíva na svojej webovej stránke www.isu.sk. Pochod podporili aj vysokoškolskí učiteľia a študenti

"Napriek upadajúcej dynamike aktivít poukazujúcich na žalostný stav školstva v krajine sme presvedčení, že to najhoršie, čo v tejto veci môžeme robiť, je ostať ticho. Vysoké školstvo sa musí ozvať.

Preto sme sa rozhodli, ako orgány reprezentácie vysokých škôl, podporiť pripravovaný Sprievod svetiel a vyjadriť tak nespokojnosť s neriešením dlhodobých problémov v slovenskom školstve,“ uviedol predseda Rady vysokých škôl SR Martin Putala s tým, že Študentská rada vysokých škôl a Rada vysokých škôl chce poukázať aj na jednotu v snahe o naplnenie požiadaviek.

(redakcia)
Zdroj: SITA, TASR

Školský výbor odobril zmeny v zákone o Fonde na podporu vzdelávania

Fond na podporu vzdelávania (FNPV), ktorý poskytuje pôžičky študentom a učiteľom, čakajú zmeny. Upraví sa napríklad spôsob výpočtu úrokovej sadzby poskytovaných pôžičiek či rozšíri sa okruh žiadateľov o pôžičku, napr. aj o mladých výskumných pracovníkov. Vyplýva to z návrhu novely zákona o FNPV, ktorú 10. novembra odobrili členovia Výboru Národnej rady (NR) SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport.

Právna norma upravuje spôsob výpočtu úrokovej sadzby pôžičiek, a to naviazaním na základnú úrokovú sadzbu Európskej centrálnej banky (ECB). Doteraz boli úroky naviazané na výnos štátnych dlhopisov. "Výška úrokovej miery ostane aj naďalej výrazne nižšia ako úročenie porovnateľných spotrebných úverov v komerčných bankách a jej maximálna výška sa znižuje na štyri percentá," uvádza rezort školstva. V novele sa určuje ako zdroj dotácie

rozpočtová kapitola Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Zároveň sa umožňuje fondu prijímať pôžičky a úvery z medzinárodných finančných inštitúcií (napr. EIB, CEB), ktorých je Slovenská republika členom a komerčných bánk za presne určených podmienok. Ministerstvo školstva uvádza, že od roku 2012 do roku 2016 poklesol priemerný výnos štátnych dlhopisov s desaťročnou splatnosťou zo 4,57 percenta na 0,89 percenta s

výhľadom ďalšieho poklesu v roku 2017. "Pri ponechaní súčasného nastavenia úrokovej miery a nedofinancovaní fondu zo zdrojov štátneho rozpočtu alebo z iných zdrojov, bude pokračovať pokles počtu podporených žiadateľov o pôžičku na maximálne asi 1300 ročne, čo predstavuje pokles o viac ako 40 percent oproti školskému roku 2014/2015," uviedol rezort v dôvodovej správe. Fond dokázal v školských rokoch 2013/2014 a 2014/2015 uspokojiť len necelých 60 percent žiadateľov.

Okruh žiadateľov o pôžičku sa rozširuje

Novela zákona ďalej rozširuje okruh žiadateľov o pôžičku o vysokoškolských učiteľov, mladých výskumných pracovníkov a umeleckých pracov-

níkov na vysokých školách do 35 rokov. Doteraz o pôžičku mohli požiadať iba študenti vysokých škôl na všetkých stupňoch štúdia, pedagogickí zamestnanci v regionálnom školstve a odborní zamestnanci aj študenti by mali mať po novom k dispozícii aj viacero termínov na podanie žiadosti o pôžičku. FNPV vznikol 1. januára 2013 ako právny nástupca Študentského pôžičkového fondu a Pôžičkového fondu pre začínajúcich pedagógov. Fond poskytuje zvýhodnené úročené pôžičky pre vybrané cieľové skupiny. Od svojho vzniku v januári roku 2013 poskytol takmer 6000 pôžičiek študentom a pedagógom.

Zdroj: TASR

Minister školstva ocenil úspešných a talentovaných študentov

Úspešní reprezentanti Slovenska v medzinárodných vedomostných, športových i umeleckých súťažiach, ako aj v predmetových olympiádach si 14. novembra z rúk ministra školstva Petra Plavčana prevzali v Bratislave Pamätné listy sv. Gorazda. Ocenenie si odniesli aj tí, ktorí zachránili život iným. Tento rok dostalo ocenenie spolu 79 študentov stredných a vysokých škôl.

"Ďakujem vám, že ste aktívni, že využívate svoj osobný potenciál a vaše ambície a aspirácie tomu zodpovedajú. Je dôležité, aby boli čo najvyššie," uviedol v príhovore v rámci slávnostného oceňovania minister. Naša krajina podľa jeho slov potrebuje ambiciózných mladých ľudí. Ako dodal, ocenení svojím príkladom motivujú aj spolužiakov. "Ak dostanú takéto ocenenie, myslím si, že nie je väčšej motivácie pre tých ostatných, ktorí sú v triede alebo v škole, aby si osvojili tento ich príklad," dodal Plavčan.

Podľa generálneho riaditeľa sekcie regionálneho školstva Mariana Galana komisia mala tento rok veľký počet návrhov na ocenenie. "Máme na Slovensku veľmi veľa šikovných žiakov. Vyberali sme skutočne tých najlepších, ktorí získali ocenenia na medzinárodných súťažiach športových aj vedeckých," potvrdil minister Plavčan. Medzi laureátmi ho najviac zaujali príbehy žiakov, ktorí boli ocenení za záchranu ľudského života. Jeden z nich napríklad zachránil topiace sa osemročné dieťa.

Zdroj: TASR

Nela Gloriková, ktorá získala Pamätný list sv. Gorazda za reprezentáciu Slovenska a striebro na Medzinárodnej olympiáde mladých výskumníkov s ministrom školstva Petrom Plavčanom.

Zdroj: TASR/Andrej Galica

Duch Vianoc...

December je v znamení sviatkov, ktoré patria k tým najkrajším v roku. Prichádzajú Vianoce a ľudia stoja v radoch na vianočné darčeky, v mestách sú väčšie zápchy a každého tlačí nejaký termín, ktorý musí do konca roka stihnúť. Všetci sa niekam ponáhľajú a nestíhajú, v rukách držia telefóny, ktoré neustále vyzvávajú a dožadujú sa svojho. Okrem sviatkov radosti a pokoja tak prichádza aj obdobie väčších stresov, kedy môžu ľudia zároveň reagovať negatívnejšie ako inokedy. Chceme potešiť najbližších a priateľov vhodným darčekom, nezabúdajme však i na chvíle, ktoré budeme spoločne tráviť počas tohto slávnostného obdobia. Tie nenahradia žiadne dary a cennosti.

Podobne to môže vyzerať aj v škole, netvrdím, že je to tak všade a za každých okolností. Blíži sa pomaličky polročné vysvedčenie a žiakov čakajú skúšky, testy, písomky a ústne odpovede, učitelia musia zhodnotiť prácu svojich študentov. Na obe strany je vyvíjaný veľký tlak a môže sa stať, že práve pod jeho vplyvom povieme, zareagujeme nepríjemne. Zastavme na chvíľku, porozmýšľajme. Spríjemníme si to navzájom úsmevom a dobrou vôľou, veď s úsmevom ide všetko o čosi ľahšie. Presne ten istý zhon tu budeme mať aj budúci rok, ten ďalší a aj ten po ňom.

Deti v tomto čase píšú list Ježiškovi a je to už veľmi veľa

rokov, kedy som podobný list písala aj ja. Čo by som mu však dnes napísala? Čo by som si najviac želala pre svojich blízkych a čo by som si želala pre seba? A čo by ste si chceli nájsť pod vianočným stromčekom tento rok vy? Určite si všetci vzájomne želáme najmä zdravie, šťastie a lásku. To sa síce nedá zhmotniť do škatule s krásnou mašľou, ale môžeme si spoločne popriať, aby nás to sprevádzalo počas nasledujúceho roka. Čo viac by sme ešte potrebovali? Pridajme k tomu úctu, pokoj a porozumenie a z každého rožka kúsok...samozrejme nejaká tá drobnosť urobí radosť každému z nás. Dúfam preto, že si nájdete pod stromčekom to, čo si naozaj z celého srdca žiadate a ešte o kúsok viac.

Prajem vám pokojné sviatky plné radosti a smiechu,

Martina Baumann
šéfredaktorka

Ciele Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania pre oblasť vysokého školstva

(dokončenie zo str. 1)

Okruh reformných zmien má desať bodov

Kľúčové reformné zmeny, ktoré navrhuje predložený dokument pre rozvoj vysokých škôl na najbližších 10 rokov, sú nasledovné:

1. Zásadná zmena zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania, kde hodnotenie garantov a ich vedeckých výstupov nahradí vnútorný systém zabezpečovania kvality vysokej školy podľa európskych štandardov a odporúčaní a ustúpi sa od komplexnej akreditácie.

2. Nový systém obsadzovania funkčných miest profesorov a docentov, ktorý už nebude viazaný na vedecko-pedagogické tituly získavané habilitačným a inauguračným konaním a ktorý otvorí vysoké školy praxi aj zahraničiu.

3. Podpora rozširovania profesijne oriento-

vaných bakalárskych programov v spolupráci so zamestnávateľmi.

4. Otvorenie vysokých škôl smerom k praxi a zahraničiu, čo znamená viac mobility, viac zahraničných študentov a odborníkov z praxe a zo zahraničia.

5. Zvyšovanie dostupnosti vysokoškolského štúdia pre vybrané skupiny uchádzačov, spolu s diskusiou o spoplatnení štúdia pre tých študentov, ktorých by škola prijala nad rámec študentov prijatých s finančnou podporou štátu.

6. Podpora rozvoja doktorandského štúdia a vytváranie postdoktorandských miest.

7. Vytvorenie efektívneho systému hodnotenia výskumných, vývojových a ďalších tvorivých činností vysokých škôl a ďalších výskumných inštitúcií s využitím najmä pri inštitucionálnej podpore výskumu a vývoja.

8. Podpora tretej misie vysokých škôl, ktorou sú špecifické služby pre rozvoj spoločnosti a

regiónov Slovenska, riešenie inovačných potrieb podnikov, expertízy, stanoviská, popularizácia, komunitný rozvoj, zvyšovanie kvality života.

9. Zvýšenie objemu finančných prostriedkov na úroveň priemeru krajín OECD ako kombinácia zvyšovania objemu verejných zdrojov a podpory získavania vlastných zdrojov vysokých škôl, odstránenie negatívnych motivácií systému rozdeľovania finančných zdrojov medzi školy.

10. Zlepšenie vnútorného riadenia efektívnejším usporiadaním orgánov vysokej školy a ich zodpovednosti s ponechaním väčších právomocí samotným vysokým školám.

Tieto ciele budú po odbornej diskusii dopracované a doplnené o konkrétne opatrenia na ich dosiahnutie a predložené ako súčasť Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania na verejnú diskusiu začiatkom roku 2017.

Učiteľské noviny o tom informoval komunikačný odbor ministerstva školstva.

Minister školstva uviedol do funkcie novú štátnu tajomníčku Oľgu Nachtmannovú

Ministerstvo školstva má od 18. novembra novú štátnu tajomníčku. Stala sa ňou Oľga Nachtmannová a do úradu ju uviedol minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan.

Štátna tajomníčka Oľga Nachtmannová s ministrom Petrom Plavčanom.

Zdroj: minedu.sk

Minister uvítal nomináciu Oľgy Nachtmannovej a verí, že jej dlhoročná pedagogická prax a skúsenosti získané v parlamente školstva sa stanú základom dobrej spolupráce v nastávajúcom období. Plavčan prijal novú štátnu tajomníčku na pôde ministerstva a následne ju uviedol do jej kancelárie.

Oľga Nachtmannová ako nominantka strany SMER-SD nastupuje na pozíciu druhého štátneho tajomníka ministerstva školstva, ktorú predtým zastával Erik Tomáš.

Učiteľské noviny o tom informoval tlačový odbor ministerstva školstva.

Rezort chce zmenu systému zabezpečovania kvality vzdelávania VŠ

Systém zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania má byť prioritne postavený na vnútorných systémoch zabezpečovania kvality jednotlivých vysokých škôl, ktoré majú spĺňať medzinárodne prijaté štandardy a odporúčania. Je to jedným z cieľov, ktoré zverejnilo ministerstvo v rámci téz k Národnému programu rozvoja výchovy a vzdelávania v oblasti vysokého školstva. Ako uvádza ministerstvo školstva, v súčasnosti je zmena v oblasti systému zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania najnaliehavejšou úlohou slovenského vysokého školstva.

Cieľom ministerstva je, aby nový systém zabezpečovania kvality bol založený na dôslednej implementácii európskych štandardov a odporúčaní. Za zabezpečenie kvality vzdelávania bude niešť prioritnú zodpovednosť vysoká škola. V súlade s tým bude musieť vysoká škola Akreditačnej komisii zdokumentovať, že jej vnútorný systém zabezpečenia kvality je nastavený tak, že umožňuje úspešné absolvovanie štúdia len

študentom, ktorí vo vzdelávaní dosahujú stanovené kvalitatívne kritériá. Tieto kritériá pritom budú zamerané primárne na vopred stanovené vzdelávacie výstupy. Vysoká škola zároveň bude musieť byť schopná preukázať, že takýto vnútorný systém zabezpečenia kvality má nielen navrhnutý, ale ho aj v praxi efektívne uplatňuje.

Zdroj: SITA

Ilustračné foto, zdroj: TASR

Na zvyšovanie platov učiteľov v regionálnom školstve pôjde 30 miliónov eur

Na zvyšovanie platov pedagogických a odborných zamestnancov je v rozpočte ministerstva školstva na budúci rok vyčlenená suma 30 miliónov eur. Na rokovaní Výboru Národnej rady (NR) SR pre vzdelávanie, vedu, mládež a šport to 10. novembra uviedol minister školstva Peter Plavčan.

„Je tam dostatok finančných prostriedkov na to, aby boli zabezpečené platy pedagogických a odborných zamestnancov v regionálnom školstve vo výške šesť percent od prvého septembra budúceho roka do 31. decembra budúceho roka,“ priblížil Plavčan. Školskí odborári však požadovali, aby sa platy učiteľov zvyšovali už od 1. januára budúceho roku. Podľa ministra septembrový dátum valorizácie platov pedagógov ešte nie je

definitívny. „V súčasnosti rokujeme so školskými odbormi, čakáme na výsledky kolektívneho vyjednávania. Ide o balík, ktorý postačuje na štvormesačné zvýšenie o šesť percent, ale samozrejme je možné túto sumu finančných prostriedkov prerozdeliť v priebehu roka iným spôsobom,“ dodal šéf rezortu školstva.

Niekoľko zmien?

Plavčan prišiel na rokovanie výboru s viacerými zmenami v rámci

budúceho rozpočtu. Ministerstvo sa napríklad rozhodlo presunúť desať miliónov eur pre Agentúru na podporu výskumu a vývoja. Týmto opatrením sa podľa Plavčana zabezpečia dostatočné finančné prostriedky na prebiehajúce výskumné projekty. „Umožňuje to aj vypísať všeobecnú výzvu v roku 2017, ktorá bude potom financovaná v ďalšom roku,“ dodal Plavčan.

Ďalších desať miliónov eur ministerstvo v rámci rozpočtu presunie do oblasti vysokých škôl. Časť z týchto peňazí bude určená na zvyšovanie platov vysokoškolských učiteľov o šesť percent od 1. septembra budúceho roka. Z týchto desať

miliónov by 2,5 milióna malo ísť aj do Fondu na podporu vzdelávania. „Fond je v súčasnosti podfinancovaný a potrebuje tieto finančné zdroje na pôžičky,“ dodal Plavčan.

Rezort školstva bude mať v budúcom roku v rozpočte k dispozícii sumu približne 1,43 miliardy eur, čo predstavuje oproti roku 2016 nárast približne o 207 miliónov eur (16,9 percenta). Prostriedky zo štátneho rozpočtu predstavujú 1,24 miliardy eur a prostriedky zo štrukturálnych fondov vrátane spolufinancovania zo štátneho rozpočtu sú v sume 191 miliónov eur.

Zdroj: TASR

Návrh reformných cieľov je urážkou, tvrdí iniciatíva

Iniciatíva slovenských učiteľov víta snahu ministerstva školstva v horizonte 10 rokov dosiahnuť ciele v oblasti výchovy a vzdelávania, ktoré uviedlo v návrhu cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania. Vzhľadom na súčasný stav slovenského školstva, ktorý spôsobilo dlhodobé ignorovanie a neriešenie jeho existenčných problémov, však podľa iniciatívy ministerstvo nie je schopné zabezpečiť ani plynulosť výchovno-vzdelávacieho procesu a nie ešte predpoklady na jeho skvalitňovanie. Informovala o tom Alžbeta Bojková z Iniciatívy slovenských učiteľov s tým, že predložený návrh nie je podľa iniciatívy pre vyriešenie momentálnej krízovej situácie v školstve prioritou.

Iniciatíva pritom upozorňuje, že aj tvorcovia dokumentu s návrhmi cieľov počas odbornej diskusie pri okružnom stole niekoľkokrát zdôraznili, že napriek konzultáciám a podnetom zo strany odbornej verejnosti a v prípade dosiahnutia spoločenskej zhody na predloženej návrhu, neexistujú žiadne garancie jeho uskutočnenia.

„V stave absolútnej finančnej podvýživy, absencie základného materiálne-technického vybavenia, dehonestujúcich podmienok na prácu učiteľa a z toho vyplývajúcej demotivácie nielen súčasných, ale aj budúcich pedagógov a odborných zamestnancov, a tiež vzhľadom na podobné dodnes neuskutočnené reformy vzdelávacieho systému po-

važujeme tvorbu nového návrhu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania za bezpredmetnú, ba priam za urážajúcu,“ uvádza Iniciatíva slovenských učiteľov s tým, že nový návrh predpokladá nové analýzy, pilotné programy a tiež ich meranie a vyhodnotenie pravdepodobne v dlhodobom časovom horizonte, čo je vzhľadom na súčasný stav slovenského školstva priam likvidačnou stratégiou.

„Žiaci, rodičia, učiteľská a odborná verejnosť sú vyše 20 rokov zavádzaní sľubmi o ucelenej školskej reforme, na ktorých už vyrástla jedna celá generácia. Iniciatíva slovenských učiteľov vyjadruje jasný nesúhlas v pokračovaní tohto trendu

v školskej politike. Zásadne odmietame, aby žiaci, rodičia a učitelia boli rukojemníkmi ľubovôle vládnych predstaviteľov, neuskutočnených koncepcií a predlžujúcich sa termínov,“ uviedla Bojková. Iniciatíva slovenských učiteľov navrhuje čo najrýchlejšie vypracovať akčný plán sanácie slovenského školstva. Po diskusii s odbornou verejnosťou v ňom majú jasne konkretizovať, akým spôsobom a v akom časovom horizonte ministerstvo školstva zabezpečí základné materiálne-technické a didaktické vybavenie všetkých škôl bez rozdielu a atraktívni učiteľské povolanie nielen z hľadiska finančného ohodnotenia, ale aj profesijného rastu.

Vízia je dôležitá vtedy, ak je politická vôľa na investície

Slovenská komora učiteľov vníma tvorbu vízie pre školstvo ako dôležitú a zmysluplnú len vtedy, ak existuje politická vôľa poskytnúť potrebné investície a jej súčasťou sú efektívne nástroje na kontrolu. Komora sa obáva, že bez dostatočných garancií na investície môže predložená vízia skončiť ako projekt Milénium z roku 2000 či Správa o stave školstva na Slovensku a o systémových krokoch na podporu jeho ďalšieho rozvoja z roku 2013. Informoval o tom prezident Slovenskej komory učiteľov Vladimír Crmoman s tým, že v návrhu cieľov Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania komore chýba rozpracovanie systému kontroly toho, ako víziu uskutočnia a ako investície použijú.

Komora učiteľov zároveň predložila návrh opatrení, ktoré sú podľa nej nevyhnutným predpokladom na úspešnú reformu školstva. Opatrenia treba podľa učiteľov uskutočniť už do roku 2020. Učitelia napríklad žiadajú vládu zabezpečiť finančné krytie skvalitnenia vzdelávania tak, aby podiel z HDP na školstvo bol do konca volebného obdobia na úrovni najmenej šesť percent. Žiadajú tiež vyrovnať rozdiely vo vybavenosti škôl

modernou technológiou a didaktickými pomôckami. Učitelia chcú tiež garanciu spravodlivého a transparentného systému financovania školstva a žiadajú do konca roka 2017 zjednotiť a presunúť kompetencie v oblasti riadenia a financovania verejných škôl a školských zariadení výlučne do pôsobnosti ministerstva školstva. V súlade s Deklaráciou na podporu skvalitňovania podmienok a úrovne vzdelávania a vedy na

Slovensku a tiež odporúčaniami OECD žiada komora zabezpečiť aj nárast platov pedagogických a odborných zamestnancov tak, aby ich priemerný plat do konca roka 2020 dosahoval minimálne 80 percent platov iných vysokoškolsky vzdelaných zamestnancov v národnom hospodárstve.

Učitelia tiež upozorňujú na to, že štát by mal odstrániť diskrimináciu v súvislosti s rastom platových taríf pedagogických a odborných zamestnancov vzhľadom na vek.

Požadujú pritom jednotné ročné zvýšenie o dve percentá, a to po prvom roku praxe, až do veku odchodu do dôchodku.

V súčasnosti sa prvých 16 rokov zvyšuje plat každoročne o jedno percento a ďalších šesťnásť rokov o 0,5 percenta, až do odpracovania 32 rokov, čiže maximálny nárast pred-

stavuje 24 percent. Crmoman pre porovnanie uvádza, že príslušníci policajného zboru poberajú po 32 rokoch praxe prídavok 67,1 percenta.

Ďalším navrhovaným opatrením komory učiteľov je zvýšenie mzdového normatívu tak, aby bol nad rámec tabuľkových platov. Riaditeľ by tak mal možnosť odmeniť úspešných a aktívnych zamestnancov.

Komora ďalej žiada zabezpečiť financovanie zvyšovania kapacít materských škôl tak, aby každé dieťa od troch rokov malo možnosť vzdelávať sa, ak o to rodina prejaví záujem.

Štát by tiež mal vyhovieť každej žiadosti o špeciálnych pedagógov, psychológov či asistentov učiteľov pre deti so špeciálnymi potrebami.

Komora tiež chce zrušiť právo veta zriaďovateľa pri voľbe riaditeľa školy.

Zdroj: SITA

Elektronické testovanie žiakov základných a stredných škôl

V jesenných e-testovaniach mali školy najväčší záujem o matematiku, piatci si vyskúšali aj generálnu skúšku elektronického Testovania 5.

Viac než 750 základných a stredných škôl otestovalo na začiatku školského roka svojich žiakov vo vstupných a priebežných školských testovaniach prostredníctvom počítačov. Elektronické testovanie zabezpečoval Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM), ktorý ponúkol školám 31 rôznych e-testov. Počas elektronických testovaní JESEŇ 2016, v čase od 21. septembra do 11. novembra 2016, žiaci základných a stredných škôl vyplnili v systéme e-Testcelkovo viac než 66 000 e-testov. Zároveň viac ako 2 500 piatakov si na niektorých základných školách vyskúšalo aj generálnu skúšku elektronickej formy Testovania 5-2016.

O vstupné a priebežné školské elektronické testovania prejavili školy veľký záujem. Ponuku NÚCEM-u využilo v jesennom termíne viac než 750 základných a stredných škôl. Na základných školách bol najväčší záujem o matematiku pre piatakov, ktorí vyplnili celkovo takmer 20 000 e-testov. Testy z matematickej gramotnosti vyplnili takmer 10 500 ôsmakov a deviatakov na základných školách, obdobné e-testy riešilo takmer 9 000 šiestakov a siedmakov. S veľkým záujmom si školy vyberali aj testy z prírodovednej gramotnosti pre de-

viatakov ako aj testy zo slovenčiny pre ôsmakov. V ponuke e-testov na školách s vyučovacím jazykom maďarským boli okrem maďarského jazyka a literatúry aj slovenský jazyk a slovenská literatúra zameraná na počúvanie s porozumením.

Na gymnáziách zadávali učitelia e-testy z matematiky najmä štvrtákom a prvákom (viac než 4 000 e-testov), na stredných odborných školách vyplnilo vstupné e-testy z matematiky takmer 3 000 žiakov. Stredné školy ďalej overovali rôzne úrovne cudzieho jazyka (anglický a nemecký jazyk), finančnú aj prírodovednú gramotnosť. „Riaditelia základných škôl už od nás dostali do svojich schránok elektronické reporty s finálnymi výsledkami ich žiakov vo vstupných e-testoch, pričom žiaci sa dozvedeli svoje predbežné výsledky okamžite po ukončení testu. V reportoch si učitelia nájdu detailné informácie o priemernej úspešnosti a percentile ich školy v každom testovanom predmete, o percentile a priemernej úspešnosti žiakov každej triedy, ktorá sa do jesenného e-testovania zapojila,“ uviedla riaditeľka Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania Romana Kanovská. Tieto výsledky môžu školy využiť najmä na zhodnotenie úrovne

Zdroj: NÚCEM

vstupných vedomostí žiakov a na individuálny prístup k žiakom na vyučovacích hodinách. Školské e-testovania slúžia učiteľom a riaditeľom predovšetkým na autoevaluáciu škôl. V dňoch 8. – 9. novembra 2016 si certifikačné základné školy mohli vyskúšať generálnu skúšku elektronického Testovania 5-2016. Do tejto formy testovania sa zapojilo 103 škôl a vyše 2 500 piatakov, ktorí vyplnili spolu viac než 5 000 e-testov z

matematiky, slovenského jazyka a literatúry a maďarského jazyka a literatúry. Reporty s detailnými výsledkami žiakov v generálnej skúške E-Testovania 5-2016 školy dostali 21. novembra 2016. Žiaci na školách, ktoré sa zapojili do generálnej skúšky, mohli pomocou počítačov vyplniť aj „ostré“ testy v Testovaní 5-2016 dňa 23. novembra 2016.

Zdroj: Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania

Prezident Andrej Kiska vymenoval nových profesorov

Na slovenských vysokých školách pribudne 20 nových profesorov. 9. novembra ich vymenoval prezident Andrej Kiska. Je medzi nimi v odbore občianske právo aj manželka premiéra Svetlana Ficová. Prezident Kiska ich pri menovaní požiadal, aby sa zapojili do diskusie o budúcej podobe vysokých škôl, vedy a výskumu na Slovensku. „Hľadajte spolu s ostatnými – Vašími študentmi, ich rodičmi, ale aj s vládou a parlamentom – dobré, hoci možno aj neľahké riešenia pre skutočne kvalitnejšie vysoké školy na Slovensku,“ apeloval prezident. Informácia je zverejnená na internetovej stránke prezidenta.

Podľa Kisku v súčasnosti viac než kedykoľvek predtým potrebujeme, aby z našich vysokých škôl vychádzali mladí ľudia zdatní nielen vo svojich odboroch, ale aby boli schopní rozlišovať pravdy od lží, informácie a ich dôveryhodné zdroje od manipulácií a polopráv. Potrebujeme takých, pre ktorých nebude najjednoduchšie riešenie vždy prvou voľbou a takých, ktorý vedia, že nie závisť, ale pomoc iným a dobroprajnosť je to, čo robí ľudí šťastnejšími, zdôraznil Kiska.

Podľa prezidenta kvalita našich škôl významne ovplyvňuje to, akou krajinou Slovensko je. "Dnes, asi viac ako kedykoľvek predtým, potrebujeme, aby z našich vysokých škôl odchádzali mladí ľudia zdatní vo svojich odboroch, ale hlavne schopní rozlišovať pravdy od lží, informácie a ich dôveryhodné zdroje od manipulácií a polopráv. Aby zo škôl vychádzali ľudia čestní a poctiví," dodal Kiska. Nových profesorov hlava štátu vyz-

vala, aby sa aktívne zapojili do diskusie o budúcnosti slovenského školstva. Prezident v ten istý deň vymenoval aj nového rektora Stredoeurópskej vysokej školy v Skalici. Stal sa ním Jozef Mindas. Kiska naposledy menoval profesorov v máji tohto roka. Vtedy si z jeho rúk prevzalo dekréty 42 vysokoškolských pedagógov.

Zoznam nových profesorov vysokých škôl:

1. doc. Ing. Ján Derco, DrSc., v odbore: chemické inžinierstvo
2. doc. JUDr. Svetlana Ficová, CSc., v odbore: občianske právo
3. doc. Mgr. Katarína Fichnová, PhD., v odbore: masmediálne štúdiá
4. doc. PhDr. Ivan Gerát, PhD. v odbore: dejiny a teória umenia
5. doc. RNDr. Miroslav Grajcar, DrSc., v odbore: fyzika
6. doc. Mgr. Peter Halama, PhD., v odbore: všeobecná a experimentálna

Zo slávnostného aktu vymenovania profesorov vysokých škôl v Prezidentskom paláci 9. novembra 2016 v Bratislave. Vpravo prezident SR Andrej Kiska.

Zdroj: TASR/Pavel Neubauer

psychológia

7. doc. Ing. Eva Hanuláková, PhD., v odbore: obchod a marketing
8. doc. MUDr. Jozef Hašto, PhD., v odbore: sociálna práca
9. doc. MUDr. Jana Jurkovičová, CSc., v odbore: verejné zdravotníctvo
10. doc. MUDr. Branislav Kollár, PhD., v odbore: neurológia
11. doc. MUDr. Zuzana Krištúfková, PhD., MPH, v odbore: verejné zdravotníctvo
12. doc. MUDr. Vladimír Oleár, CSc., v odbore: verejné zdravotníctvo
13. doc. MUDr. Martin Pěč, PhD., v odbore: biológia
14. doc. MUDr. Jana Plevková,

PhD., v odbore: normálna a patologická fyziológia

15. doc. PhDr. Hana Pravdová, PhD., v odbore: masmediálne štúdiá
16. doc. Ing. Roman Rak, PhD., v odbore: ochrana osôb a majetku
17. doc. Ing. Monika Rychtáriková, PhD., v odbore: pozemné stavby
18. doc. MUDr. Milan Tuček, CSc., v odbore: verejné zdravotníctvo
19. doc. Ing. Tibor Uhrín, ArtD., v odbore: dizajn
20. dr. hab. Paweł Żukowski, prof. PL, v odbore: elektrotechnológie a materiály

(redakcia), Zdroj: TASR, SITA

Skončil sa 19. ročník Festivalu vedy a techniky AMAVET

V nedeľu 13. novembra sa ukončil týždeň, kedy sa veda a technika dožičilo viac pozornosti ako počas celého roka. Najmä tí, ktorí sa starajú o jej rozvoj a popularizáciu, mali za uplynulý týždeň svoju „žatvu“. Nielenže zbierali úrodu v ume mladých žiakov a študentov, ale prezentovali výsledky nádejných mladých vedcov pred širokou verejnosťou. Jedným z hlavných podujatí bol už 19. ročník Festivalu vedy a techniky AMAVET. Žiaci, ktorí boli úspešní na krajských kolách v minulom mesiaci, predstavili svoje vedecké projekty v národnom finále v bratislavskej Inchebe. Nad podujatím prevzal záštitu Minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan a súčasne sa konal pod záštitou slovenského predsedníctva v Rade Európskej únie.

Minister Peter Plavčan sa zúčastnil aj slávnostného vyhodnotenia výsledkov, čím prezentoval dôležitú úlohu vedy a výskumu v rozvoji vedomostnej spoločnosti. Výsoká úroveň prezentovaných vedeckých projektov žiakov formou posterov bola toho aj dôkazom.

Asociácia pre mládež, vedy a techniku (AMAVET) vytvára priestor pre úspechy mladých stredoškolských vedátorov, budúcich vedcov a tým umožňuje ich osobnostný rast a budúci rozvoj.

Dvadsaťšesťročné občianske združenie už 19 rokov podporuje súťažným festivalom žiakov a študentov z celého Slovenska ich snahu o sebarealizáciu vo vede.

„Svojou činnosťou v kluboch po celom Slovensku prezentujeme možnosti, ktoré dnešný svet mladým ľuďom poskytuje a motivuje ich v budúcej kariére vo vede a technike. Vo svete vedy spoznávajú sami seba a postupne budú zveľaďovať našu spoločnosť“, zdôraznila na záver festivalu riaditeľka AMAVET-u Ing. Gabriela Kukolová, „a to najmä vďaka úsiliu svojich pedagógov, ktorí si popri školských povinnostiach nájdu čas ako dobrovoľníci a rozvíjajú v nadaných žiakoch talent, usilovným žiakom zas rozširujú ich poznanie v ďalšom – neformálnom vzdelávaní. Ich zásluhou sa mladá generácia presvedča o tom, že veda môže byť a je hrou, ak má svojich dobrovoľných ambasádorov.“

80 najlepších prác a 11 kategórií

Na celoslovenské finále postúpilo z krajských kôl 80 najlepších vedecko-technických prác v 11-tich kategóriách: Biológia, Chémia, Matematika, Elektrina a mechanika, Energia a transport, Environmentálne vedy, Fyzika a astronómia, Geovedy, Informatika a počítačové inžinierstvo, Medicína a zdravotníctvo a Spoločenské vedy. Ich projekty hodnotila komisia zložená z dvadsiatich odborníkov z radov vedcov či vysokoškolských pedagógov.

Najväčší „boj“ medzi účastníkmi sa očakával najmä o získanie účasti na najprestížnejšej súťaži Intel ISEF, ktorá sa koná v máji roku 2017 v Los Angeles, Californii. Od roku 2006 je AMAVET členom Society for Science & the Public, americkej spoločnosti pre vedy a spoločnosť organizujúcu najprestížnejšiu súťaž projektov stredoškolských vedeckých prác prezentovaných formou posterovej prezentácie na svete Intel ISEF. Intel ISEF - International Science and Engineering Fair so sídlom vo Washingtone udelil AMAVET-u afiliáciu vysielateľ víťazov Festivalu vedy a techniky AMAVET na svetovú súťaž Intel ISEF, ktorej sa každoročne zúčastňuje približne 80 krajín. Za Slovensko môže na Intel ISEF vyslať žiakov AMAVET, ktorý má výhradné právo na výber účastníkov našej krajiny, aby nás reprezentovali na vynikajúcej úrovni.

Cena ministra školstva EUCYS.

Zdroj: AMAVET

V kategórii Biológia získali najprestížnejšiu cenu Miriam Fereťová a Samuel Smoter za spoločný projekt Prírodné éterické oleje v prevencii pred kliešťami rodu Dermacentor. Za kategóriu Medicína a zdravotníctvo pocestujú do Los Angeles Dominika Gáborová a Juraj Vasek za projekt Meranie kvality spánku pomocou Xiaomi Mi Band 1S.

Postup na EUCYS 2017

Postup na The European Union Contest for Young Scientists EUCYS 2017 v Tallinne, Estónsku získali v kategórii Chémia Natália Bátorová a Eva Marasová za projekt Výroba a využitie biodegradovateľných plastov a v kategórii Fyzika a astronómia Miroslav Kurka za projekt Dynamika magnetického správania v magneticky mäkkých zliatinách odlišnej štruktúry. V súťažnej kategórii Medicína a zdravotníctvo postupujú Lukáš Marcin a Adriána Pazdičová za projekt Farbenie a bielenie zubnej skloviny prírodnými látkami.

Postup na I-SWEEP 2017

Postup na I-SWEEP 2017 v Houstone, štáte Texas v USA a cenu Slovenských elektrární, a. s. v kategórii Energia a transport získali

Adrián Páleš a Filip Tomáška za projekt RIDELO. V kategórii Environmentálne vedy budú v Houstone reprezentovať Peter Škripko za projekt Vplyv kremika na zvýšenie tolerance zasolenia pôd u Agropyronelongatum.

Postup na MILSET

Expo-Sciences International 2017 Postup na MILSET Expo-Sciences International 2017 vo Fortaleza Brazílii získal v kategórii Biológia Filip Gomboš za projekt Populačná expanzia bobra vodného (Castor fiber) v povodí hornej Tople.

Postup na Vernadského národnú súťaž

Postup na Vernadského národnú súťaž v Moskve, Ruskej federácii získali v kategórii Informatika a počítačové inžinierstvo Richard Baláž a Richard Kováč za projekt Autonomný robot Fbot.

Postup na Wetenschaps Expo Sciences 2017

Postup na Wetenschaps Expo Sciences 2017 v Bruseli, Belgicku si v kategórii Elektrina a mechanika odnáša Filip Farkaš za projekt Kvadroptéra. V kategórii Energia a transport Branislav Genčúr a Martin Petríga za projekt Termoelektrický generátor.

Postup na Swiss Talent Forum 2017

Postup na Swiss Talent Forum 2017 v Thune, vo Švajčiarsku získal Peter Nočiar za projekt Manažment, ochrana a údržba významného biotopu v kategórii Environmentálne vedy. Tri súťažné projekty a ich autori boli ocenení Prírodovedeckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave možnosťou prijatia na fakultu bez prijímacích pohovorov.

Podrobnejšie o výsledkoch na: www.festivalvedy.sk.

Tam nájdete aj veľmi dôležitú informáciu o subjektoch, donoroch, bez ktorých by sa takéto významné podujatie pre mládež nemohlo uskutočniť.

Ing. Ján Nemec

Plány ŠPÚ smerom k pomoci základných škôl v praxi

Riaditeľ Štátneho pedagogického ústavu doc. PhDr. Ľudovít Hajduk, PhD. informoval delegátov celoslovenského pléna ZZŠS na zasadnutí v Hornom Smokovci o ďalších plánoch ŠPÚ, ktoré pomôžu základným školám v praxi. Za jeden zo základných cieľov označil užšie prepojenie práce zamestnancov ŠPÚ s praktickým terénnym výskumom v školách, ktorý by zabezpečil efektívnu spätnú väzbu pre poznanie stavu výchovno-vzdelávacieho procesu v školách.

„Je to zásadná vec, aby sme vedeli jednoznačne zistiť, čo sa osvedčilo, a čo sa neosvedčilo zo ŠVP, v čom máte vy, učiteľia, problémy, akými metodickými a didaktickými pomôckami vám môžeme pomôcť v didaktike, v prekonávaní ťažkých tém, aby sa naozaj naplnili cieľové požiadavky, ktoré sú v ŠVP,“ povedal riaditeľ ŠPÚ doc. Ľ. Hajduk.

ŠPÚ v spolupráci s diagnostickými centrami vypracoval

pripomienky k návrhu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania, ktoré ministerstvo akceptuje a zapracuje do NPRVV. Podobne, ŠPÚ pripravuje návrhy a pripomienky k ďalším oblastiam na jednotlivých stupňoch vzdelávacieho a výchovného systému. Riaditeľ tiež vyzval záujemcov z radov učiteľov a študentov doktorandských štúdií, aby sa prihlásili na stáž v ŠPÚ.

„Ponúkame učiteľom, doktorandom možnosť spolupráce formou stáže v ŠPÚ, pričom nie je vylúčené, že časom sa môžu z nich stať výskumní a vývojoví pracovníci ŠPÚ. V tomto smere sme oslovili pedagogické fakulty vysokých škôl, zatiaľ sa prihlásili piati záujemcovia“, doplnil riaditeľ ŠPÚ Ľ. Hajduk a vyzval učiteľov, aby so svojimi problémami a otázkami neváhali kontaktovať zamestnancov Štátneho pedagogického ústavu.

Informovalo o tom ministerstvo školstva na svojej internetovej stránke www.minedu.sk.

Slovenskí vedci si prevzali najprestížnejšie ocenenie

Ocenit' prácu vedecko-výskumných pracovníkov za ich prínos v oblasti vedy, techniky či inovácií bol cieľ slávnostného večera pri príležitosti vyhlásenia výsledkov Ceny za vedu a techniku. Podujatie sa konalo 10. novembra 2016 v Incheba Expo Bratislava a bolo vyvrcholením celoslovenského Týždňa vedy a techniky 2016.

Udeľovanie ocenení za výsledky v oblasti vedy a techniky – Cena za vedu a techniku je jedným z najvýznamnejších podujatí Týždňa vedy a techniky na Slovensku 2016.

Hlavným odkazom podujatia je uznanie a ocenenie práce slovenských vedcov za ich osobitý význam pre rozvoj spoločnosti.

Laureátom bola udelená soška Ceny za vedu a techniku, ktorej nové výtvarné stvárnenie pochádza z dielne umelca Achilleasa Sdougosa. „Zlatoplatinová plastika pretavená do skla symbolizuje celú škálu vedných disciplín, ktoré spolupracujú a smerujú k jednému ušľachtilemu cieľu,“ konkretizoval autor diela.

Ceny odovzdával minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan. Upríamil pozornosť najmä na potenciál, ktorý vedecko-výskumní pracovníci pre spoločnosť predstavujú. „Ide o najprestížnejšiu cenu udeľovanú v oblasti vedy a techniky v Slovenskej republike. Je dôležité, aby sa vedcom a technikom venovala náležitá pozornosť a bola vyjadrená úcta tým, ktorí svojimi profesionálnymi výsledkami zviditeľňujú Slovenskú republiku v zahraničí prostredníctvom vedy a techniky. Našou snahou je prijať opatrenia na podporu ďalších investícií do výskumu, ktoré by viedli k zatraktívneniu vedeckej kariéry,“ uviedol minister.

Cenu za vedu a techniku v jednotlivých kategóriách prevzali:

Osobnosť vedy a techniky

prof. Ing. Marián Valko, DrSc., Ústav fyzikálnej chémie a chemickej fyziky FCHPT STU, Bratislava

Za komplexnú analýzu kovov a antioxidantov v živých systémoch, popise interakcií kovov s biomolekulami a úlohe redoxných kovov pri tvorbe voľných radikálov.

RNDr. Imrich Barák, DrSc., Ústav molekulárnej biológie SAV, Bratislava
Za významný príspevok k objasneniu molekulových mechanizmov bunkového delenia, sporulácie a programovanej bunkovej smrti v baktériách

Ing. Rastislav Havrila, PhD., EVPÚ, a. s., Nová Dubnica

Za výsledky dosiahnuté pri riešení a riadení výskumno-vývojových projektov v oblasti výkonovej elektrotechniky a statických výkonových meničov s unikátnymi realizačnými výstupmi v množstve priemyselných zariadení

Celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky

prof. Ing. Štefan Vilček, DrSc., Katedra epizootológie a parazitológie UVLF, Košice

Za významný príspevok k rozvoju

molekulovej diagnostiky a epizootológie vírusových nákaz zvierat
PhDr. Karol Pieta, DrSc., Archeologický ústav SAV, Nitra

Za mnohé výnimočné objavy v archeológii a celoživotné vedecké dielo, ktoré významnou mierou prispelo k bližšiemu poznaniu dejín

RNDr. Peter Schmeringa, Biatec Laser Technology, s.r.o., Bratislava
Za aplikovaný výskum a vývoj prototypu zariadenia Biatec Laser BLT F3 pre laserové mikroobrábanie ultra tvrdých a ďalších materiálov a aplikovaný výskum a vývoj prototypu automatizovanej linky na laserové spracovanie dreva

Osobnosť vedy a techniky do 35 rokov

doc. Ing. Alexander Hošovský, PhD., Fakulta výrobných technológií Prešov, TU Košice

Za výskum metód výpočtovej inteligencie v oblasti modelovania a riadenia systémov na báze nekonvenčných pohonov s umelými svalmi

Ing. Jaromír Vašíček, PhD., Výskumný ústav živočíšnej výroby, Nitra

Za vedecký prínos v oblasti poľnohospodárskych a živočíšnych biotechnológií a biomedicíny – charakterizácia a kryokonzervácia dospelých kmeňových buniek národných plemien hospodárskych zvierat

Ing. Rastislav Baláž, PhD., EVPÚ, a. s., Nová Dubnica

Za výskum a vývoj optoelektronických a manipulačných zariadení s realizáciou v obrannom priemysle.

Kategória Popularizátor vedy

Mgr. Andrea Settey Hajdúchová, STU, Bratislava

Za vytrvalú popularizáciu a masmedializáciu práce slovenských vedkýň a vedcov a úspešných vedeckých projektov

doc. RNDr. Ján Svoreň, DrSc., Astronomický ústav SAV, Tatranská Lomnica

Za dlhoročnú rozsiahlu a úspešnú aktivitu v oblasti popularizácie astronomických poznatkov článkami v časopisoch a dennej tlači, reláciami v rozhlase a televízii, ako aj prednáškami pre širokú verejnosť

Kolektív Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri CVTI SR, Bratislava

Za popularizáciu vedy a techniky na Slovensku a koordináciu popularizačných aktivít na celoslovenskej úrovni

Vedecko-technický tím roka

Odbor Inžinierske konštrukcie a dopravné stavby Stavebnej fakulty TU Košice – vedúci tímu **prof. Ing. Stanislav Kmeť, PhD.**

Zľava minister školstva Peter Plavčan a Marián Valko z Ústavu fyzikálnej chémie a chemickej fyziky FCHPT STU, ktorí si prevzali cenu Osobnosti vedy a techniky za komplexnú analýzu kovov a antioxidantov v živých systémoch, popise interakcií kovov s biomolekulami a úlohe redoxných kovov pri tvorbe voľných radikálov počas slávnostného odovzdávania prestížnych ocenení vedecko-výskumných pracovníkov Ceny za vedu a techniku v Bratislave 10. novembra 2016.

Zdroj TASR/Andrej Galica

Za teoretický a experimentálny výskum a vývoj nových inteligentných adaptívnych nosných systémov schopných odolávať statickým a dynamickým účinkom mimoriadneho zaťaženia

Výskumno-vývojové centrum AUTOMOTIVE, Dubnica nad Váhom, **vedúci tímu Ing. Stanislav Korec**

Za vývoj, výrobu a implementáciu technologickej aplikácie kolaboratívneho robota do výrobného i nevýrobného procesu automobilky Škoda Auto, a.s.

Tím pracovníkov z útvaru výskum a vývoj, EVPÚ, a. s., Nová Dubnica, **vedúci tímu Ing. Mareka Franko, PhD.**

Za výskum, vývoj a realizáciu trakčnej výzbroje pre dvojsystémový elektrický rušeň, spĺňajúcej najnovšie technicko-ekonomické požiadavky

V rámci podujatia boli odovzdané aj tieto ceny:

Cenu SAV za budovanie infraštruktúry pre vedu prevzali:

RNDr. Ján Mucha, CSc., a **Ing. Vladimír Pätoprstý, PhD.**, z Chemického ústavu SAV

Za významný prínos pri obstaraní a sprevádzkovaní špičkovej prístrojovej techniky pre štúdium v oblasti glykomiky

Čestný doktorát od Slovenskej akadémie vied si na podujatí prevzal Dr. Mrityunjay Singh.

Ocenenie Slovenskej rektorskej konferencie (Cenu SRK za umenie) získal Bc. Jakub Dušička, študent

Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave

Cena Zväzu slovenských vedecko-technických spoločností (Propagátor vedy a techniky) bola udelená nasledovným osobnostiam:

prof. Ing. Mária Pavlovič, PhD.
doc. Ing. Viera Somorová, PhD.
Ing. Ladislav Szojka

Cenu Aurela Stodolu (Ocenenie Slovenských elektrární) prevzali v nasledovných kategóriách:

za najlepšie dizertačné práce

Štefan Čerba - za dizertačnú prácu na tému Regulačný systém plynom chladeného rýchleho reaktora

Matúš Kováč - za dizertačnú prácu na tému Metódy a postupy pre hodnotenie napäťovej stability elektrizačnej sústavy:

za najlepšie diplomové práce

Jakub Januška - za diplomovú prácu na tému Projektová dokumentácia pre vonkajšiu rozvodňu 400 kV

Róbert Ješko - za diplomovú prácu na tému Modelovanie termohydraulických pomerov v zostupnej časti JR VVER 440

za najlepšie bakalárske práce

Jakub Slávik - za bakalársku prácu na tému Vplyv prechodných dejov v prenosovej sústave na stabilitu generátorov

Marek Širanec - za bakalársku prácu na tému Trojvinutové transformátory a ich vlastnosti pri zaťažení

Viac informácií o odovzdávaní ceny za vedu a techniku nájdete na stránke www.tyzdenvedy.sk.

Hlavným organizátorom Týždňa vedy a techniky je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v spolupráci s Centrom vedecko-technických informácií SR a Národným centrom pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti.

Generálnym partnerom podujatia je spoločnosť Huawei.

*Učiteľské noviny informoval
tlačový odbor
ministerstva školstva.*

Podľa učiteľov rastie počet žiakov užívajúcich drogy

Prevenčia drogových závislostí sa stáva každodennou otázkou na základných a stredných školách. Pod záštitou primátora Bánoviec nad Bebravou Mariána Chovanca Metodicko-pedagogické centrum v spolupráci s odborníkom na túto tematiku Miroslavom Schlesingerom zorganizovali odborný seminár. Problematika drog prilákala nielen koordinátorov drogovej prevencie na školách, ale aj vychovávateľov, triednych učiteľov a výchovných poradcov.

Odborný seminár s názvom Prevencia drogových závislostí prilákala 40 pedagogických zamestnancov Trenčianskeho kraja z viac ako 30 škôl. O svoje dlhoročné skúsenosti sa s nimi podelil lektor Miroslav Schlesinger, ktorý je uznávaným odborníkom v oblasti prevencie kriminality na Slovensku. Prevencia drogových závislostí je súčasťou systému účinných preventívnych aktivít zameraných na aktívnu ochranu detí v zmysle dodržiavania medzinárodných dohovorov, ako sú napríklad Deklarácia práv dieťaťa a Dohovor o právach dieťaťa.

„Hoci bol seminár určený koordinátorom drogovej prevencie, pre veľký záujem sme rozšírili cieľovú skupinu aj navedúcich pedagogických zamestnancov, výchovných poradcov, triednych učiteľov, ale zúčastniť sa mohli aj učitelia, ktorí sa v rámci vyučovacieho procesu danou problematikou zaoberajú,“ vysvetľuje riaditeľka Regionálneho pracoviska MPC Trenčín Miroslava Jakubeková. „Práca koordinátora drogovej prevencie vyžaduje odbornú rozhladenosť v danej problematike a úzku súčinnosť s pedagógmi, rodičmi, ale aj ďalšími relevantnými inštitúciami. Verím, že bohaté skúsenosti a rady pána Schlesingera pomohli prítomným pri

riešení tejto pálčivej problematiky na našich školách,“ dodala Jakubeková. Isté však je, že drogová problematika naberá na obrátkach. „Stále častejšie rastie počet žiakov, ktorí prichádzajú so skúsenosťami už do 1. ročníka strednej školy a je prekvapivé, že sa s tým že užívajú drogy, ani netaja,“ hovorí učiteľka, ktorá nechcela byť menovaná. Problém potvrdzuje aj samotný lektor. „Prvý kontakt s drogami je zväčša na škole alebo po škole prostredníctvom agitátora, ktorý ich podnecuje k ochutnávaniu alebo vyvíja na nich nátlak. Takto to býva aj v partii, kde následne dochádza k zosmiešňovaniu a dehonestácii,“ hovorí Miroslav Schlesinger.

Koordinátor preventívnych aktivít školy je pedagogický zamestnanec, ktorý v spolupráci s celým pedagogickým kolektívom a zamestnancami školy má na starosti preventívne aktivity v škole. Venuje osobitnú pozornosť žiakom z prostredia ohrozeného sociálnou patológiou, poskytuje preventívno-výchovné konzultácie žiakom a ich zákonným zástupcom, informuje o možnosti odborných služieb, metodicky usmerňuje preventívnu protidrogovú výchovu a informačnú činnosť, spolupracuje s organizáciami zaoberajúcimi sa prevenciou. Ide napríklad o

Na snímke lektor a plénum.

Zdroj: MPC

individuálne pohovory v spolupráci s výchovným poradcom a vedením školy. Realizujú mnoho podujatí v spolupráci s políciou, rôznymi inštitúciami a dobrovoľníkmi, ktorí majú v danej oblasti skúsenosti. Veľmi dobré výsledky majú aj aktivity, ako sú prezentovanie filmov, koncertov a besied s protidrogovou tematikou. S najmladšími žiakmi učitelia pracujú najmä počas voľnočasových aktivít a využívajú aj dramatizáciu. Starší žiaci prevenciu proti drogám môžu rozoberať na viacerých predmetoch v rámci prierezových tém biológie či občianskej náuky a iných.

„Ak mal niekto zážitok s drogami, je veľmi pravdepodobné, že v ňom ten

pocit zostane a závislosť sa môže spustiť aj v neskoršom veku, a to aj po mnohých rokoch. Ak ide o tvrdé drogy, je vysoká pravdepodobnosť, že v tom bude pokračovať,“ hovorí Schlesinger. Miroslav Schlesinger vydal k uvedenej problematike dve úspešné publikácie z nakladateľstva Dobrá kniha: Niečo nové pre život a Východisko z beznádeje, v ktorých prístupnou formou podáva čitateľovi hodnotné informácie k danej problematike. Publikácie sú určené nielen mladým ľuďom, ale sú veľkou pomôckou aj pre pedagógov, pracovníkov prevencie kriminality a pre rodičov.

Lucia Maková

Slovenský štát v súčasnom umení

Metodicko-pedagogické centrum v spolupráci s Kunsthalle Bratislava (KHB) pripravili pre učiteľov metodické stretnutie k výstave, ktorá sa zaoberá novodobou históriou Slovenska. Spoločne hľadali odpovede, ako môže súčasné umenie prispieť k lepšiemu chápaniu histórie, a ako sa s ňou vysporiadať a poučiť sa z chýb našich predkov. Kam až súčasné umenie, ktoré sa vyjadruje k politickým súvislostiam, môže zájsť, aké sú jeho možnosti a hranice?

KHB otvorilo výstavu venovanú reflexii tematiky Slovenského štátu v súčasnom slovenskom vizuálnom umení. Výstava reaguje na aktuálne, možno citlivé témy kontroverzného obdobia novodobých dejín Slovenska. Je faktom, že súčasné umenie sa nevyhýba ani týmto zložitým socio-politickým témam, ale práve naopak, opätovne ich reflektuje. Kurátorky výstavy pripravili výber diel autorov z celého spektra súčasnej výtvarnej scény. Jednotlivé diela viac než 20-tich umelcov už boli vystavené alebo publikované a sú súčasťou aktuálneho umeleckého diskurzu.

Výstava je tematicky jasne vymedzená a má svoju dramaturgickú logiku. Pre učiteľov bola 14. novembra pripravená komentovaná prehliadka výstavy, ktorou ich sprevádzala galerijná pedagogička Daniela Čarná. Učiteľia mali priestor na otázky a mohli sa s ostatnými podeliť o svoje vlastné skúsenosti. Tiež sa vžili do role žiakov a vyskúšali si jednoduché aktivity. Napríklad HRA NA TELEFÓN, kde si pošepkali jednoduchý odkaz „Sľúbili sme si lásku“. Je to tiež názov jednej z najpopulárnejších slovenských pesničiek novembra 1989, skladba martinského rodáka Ivana Hoffmana. Touto hrou

sa dá poukázať na „šuškanú propagandu“, na základe ktorej počas totalitného režimu vznikali dezinformácie. Účastníci si vyskúšali aj iné aktivity, ktoré by so žiakmi mohli realizovať. Učitelia môžu spolu so svojimi žiakmi navštíviť galériu a spoločne uvažovať o individuálnej a historickej pamäti, či hľadať odpovede o možnostiach súčasného umenia pri reflexii histórie. Tento metodický seminár bol učiteľmi hodnotený veľmi pozitívne.

„Výstava prináša aktuálnu a zároveň kontroverznú tému vnímania obdobia Slovenského štátu súčasnými umelcami. Vysoko hodnotím interaktivitu výstavy, vďaka ktorej sa diela stávajú zrozumiteľnejšími, majú potenciál vtiahnuť diváka do problematiky, nie sú prvoplánové,“ povedal Andrej Žitňan, učiteľ na evanjelickom lýceu v Bratislave. „Ako učiteľ de-

jepisu a dejín umenia zároveň, po vzhliadnutí výstavy plánujem priviesť aj svojich študentov a využiť ich skúsenosť potom na oboch predmetoch,“ dodal. Výstava poskytuje dielami a inštaláciami súčasných umelcov pohľad na udalosti holokaustu, pamätníky histórie a zločiny počas vojnového Slovenského štátu. Tieto témy a celkovo súčasné umenie nie je jednoduché sprostredkovať žiakom, preto učiteľia som privítali túto príležitosť.

„Výstava reflektuje aktuálne témy v spoločnosti, i v kontexte politickej situácie na Slovensku. Je dôležité, aby v dnešnej dobe, kedy sa na internete žiaci dostanú aj k rôznym konšpiračným teóriám, mali možnosť dozvedieť sa fakty aj inou, zaujímavou formou,“ povedala Elena Sedláková zo Základnej umeleckej školy Sekule.

Lucia Maková

Aj škola musí mať zariadenú elektronickú schránku

Od 1. novembra 2016 začala pre štát platiť všeobecná povinnosť vykonávať verejnú moc elektronicky. Orgány verejnej moci tak začali prioritne komunikovať elektronickou formou prostredníctvom zariadených elektronických schránok. Nie každý riaditeľ školy či školského zariadenia si však uvedomuje, že i škola je orgánom verejnej moci, a tak pre ňu platí povinnosť mať zariadenú elektronickú schránku.

Zákon č. 596/ 2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve (v znení neskorších právnych predpisov) zveruje a rozdeľuje právomoci v oblasti výkonu štátnej správy v školstve medzi niekoľko osôb, vrátane riaditeľa školy alebo školského zariadenia.

Táto oblasť štátnej správy nespadá do výnimiek definovaných v zákone o eGovernmente, a teda i školy a školské zariadenia sú orgánmi verejnej moci, a to v rozsahu, v ktorom vykonávajú prenesenú štátnu správu zverenú im zákonom.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Michal Svítok

Oblasť komunikácie cez elektronickú schránku

Rozhodnutia o prijatí či vylúčení žiaka zo školy, komunikácia s ostatnými orgánmi verejnej moci, ktorej výsledkom je konkrétne rozhodnutie, to je časť úkonov, ktoré školy musia po novom vybavovať elektronicky. Ako si zriadiť elektronickú schránku? Elektronické schránky zriaďuje Úrad vlády Slovenskej republiky prostredníctvom Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby. Formulár pre nahlásenie údajov na účely zriadenia elektronickej schránky orgánu verejnej moci je dostupný na portáli slovensko.sk v časti „Dokumenty a tlačivá“. Štatutár školy formulár vyplní a zašle v listinnej podobe na adresu Úradu vlády SR: Úrad vlády SR, P. O. BOX 11, Námestie slobody 1, 810 05 Bratislava 15. Ten do piatich pracovných dní elektronickej schránku vytvorí a o jej vytvorení zašle informáciu emailom.

Kto má do schránky prístup?

Do elektronickej schránky má prístup štatutár školy alebo ním poverená osoba. Na prístup do schránky je potrebné mať elektronický občiansky preukaz s čipom, identifikačný osobný kód (BOK) a mať v počítači

nainštalované aplikácie eID klient, ovládač čítačky čipových kariet, či aplikáciu pre kvalifikovaný elektronický podpis.

Kedy je schránka aktivovaná?

Orgány verejnej moci majú povinnosť podľa zákona o e-Governmente prijímať elektronicky doručované správy každý deň a ich schránky sú aktivované automaticky po ich vytvorení. Orgán verejnej moci komunikuje s občanom prostredníctvom služby „Všeobecná agenda“ dostupnej na portáli slovensko.sk a ak má občan záujem komunikovať so školou či školským zariadením elektronicky, škola musí vyhovieť.

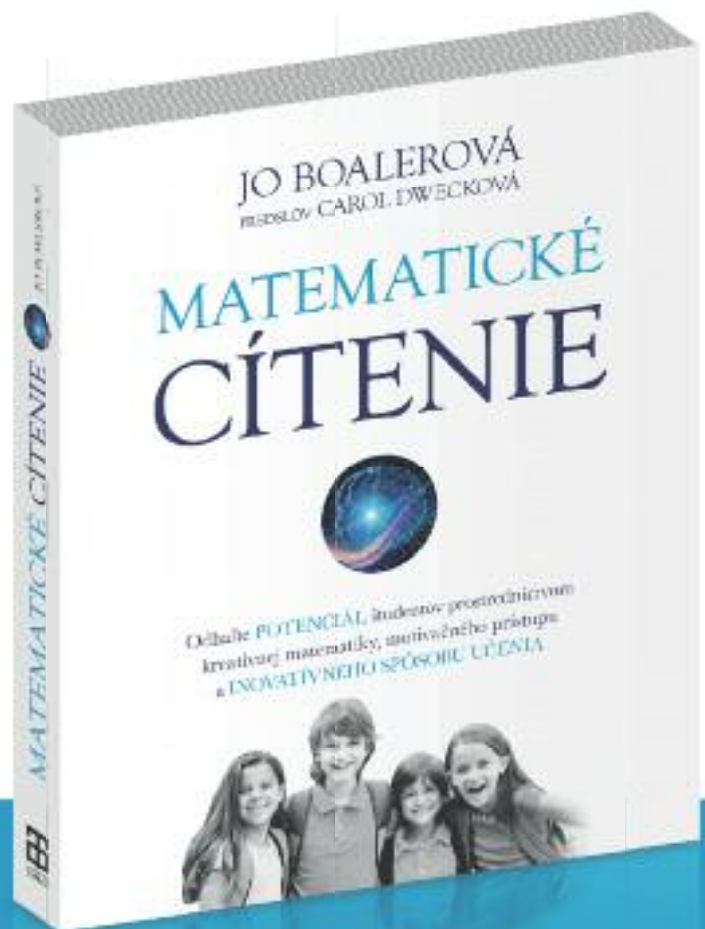
Kde získať podrobnejšie informácie?

Informácie k elektronickej schránke sa nachádzajú na portáli slovensko.sk (päťka stránky časť „Návody“, časť – orgány verejnej moci). V prípade otázok je k dispozícii Ústredné kontaktné centrum. Operátori sú k dispozícii na tel. čísle + 421 2 35 803 083, v pracovných dňoch od 08.00 do 18.00 h, alebo prostredníctvom formulára na portáli slovensko.sk v časti „Pomoc“ alebo nases.gov.sk v časti „slovensko.sk – Ústredné kontaktné centrum“.

Redakcia

RADOŠŤ Z OBJAVOVANIA MATEMATIKY

Dôležitá príručka plná informácií, techník a rôznych aktivít, vďaka ktorým majú študenti k matematike bližšie a viac si ju užívajú.

Napište list Ježíškovi a dostanete darček

Sú vianočné tradície, ktoré stále pretrvávajú a bez ktorých by čaro Vianoc nebolo úplné. Medzi takéto zvyky patrí aj písanie listov Ježíškovi. Listy a želania môžu deti písať Ježíškovi počas celého roka na adresu „999 99 Ježíško“.

Ježíškovi píšu deti z celého sveta. Doteraz dostal už viac ako 3000 listov, z toho takmer 1200 zo zahraničia. Prvý tohtoročný list zo Slovenska prišiel Ježíškovi už na konci augusta od Sofinky z Levíc.

Tradícia písania vianočných listov Ježíškovi stále trvá

Vianočnú poštu 2016, ktorú už 18 rokov organizuje Slovenská pošta, a. s., slávnostne otvorili v piatok 18. novembra generálny riaditeľ Slovenskej pošty Robert Gálik a minister zdravotníctva a bývalý generálny riaditeľ Slovenskej pošty Tomáš Drucker. Ten sa stal aj krstným otcom sviatočnej známky Vianočnej pošty, ktorej námetom je detská kresba.

„V priebehu doterajších 17 ročníkov Ježíškovi poslali deti z celého sveta viac ako 1,5 milióna listov so svojimi vianočnými želaniami. Najúspešnejším rokom bol rok 2015, kedy Ježíško dostal takmer 120 tisíc listov. Veľmi sa tešíme, že takto aj Slovenská pošta môže prispieť k vianočnej atmosfére a byť pomocníkom rodičov v tradícii písania vianočných listov Ježíškovi,“ uviedol generálny riaditeľ Slovenskej pošty Róbert Gálik.

„Je pre mňa veľká česť byť krstným otcom tak krásneho projektu ako je Vianočná pošta. Práve Vianočná pošta nám ukazuje, že aj v dnešnom svete moderných komunikačných technológií má

Ježíško si preberá listy a želania zo svojej poštovej schránky v Rajeckej Lesnej.

rukou písaný vianočný pozdrav o kúsok ľudského slova viac. Verím, že aj tento ročník priláka nielen deti, ale aj dospelých a v dnešnej uponáhľanej dobe opäť prinesie viac úsmevu. Ja mám ako minister zdravotníctva svoje najväčšie

hem“ nakreslila Viktória Berkyová zo Spojenej školy v Komárne a Šimon Števula zo ZŠ Zlatníky nakreslil „Vianočnú hviezdu s anjlikom“, ktorá bude použitá na FDC pečiatku.

Vianočné listy píšu najmä malé deti,

Vianočnú známku pokrstili generálny riaditeľ Slovenskej pošty Robert Gálik a minister zdravotníctva a bývalý generálny riaditeľ Slovenskej pošty Tomáš Drucker.

Sviatočná známka Vianočná pošta 2016.

Slávnostné otvorenie Vianočnej pošty v Rajeckej Lesnej.

vianočné želanie pre všetky deti na celom svete - veľmi si prajem, aby boli všetky deti zdravé a nemuseli poznať bolesť,“ povedal minister zdravotníctva Tomáš Drucker.

Námetom tohtoročnej vianočnej známky je obrázok Vanesky Pecekovej

Vianoce patria najmä deťom a aj preto námetom sviatočnej známky vydané pri príležitosti Vianoc je aj tento rok detská kresba. Námetom tohtoročnej známky je obrázok Vanesky Pecekovej zo Spojenej školy v Komárne, ktorá nakreslila Troch kráľov. Kresbu na FDC „Betle-

občas prídu však aj listy od starších či dospelých, ktorí sa takto na chvíľu vrátia do detstva a zaspomínajú si na krásne vianočné zážitky. Tento rok už Ježíško dostal vyše 3000 listov zo Slovenska aj zo sveta. Niektoré deti napíšu krátky list so želaním zdravia a šťastia celej rodine, niektoré si želajú úspech v škole a iné pošlú dlhý zoznam darčiek, aby si Ježíško mal z čoho vybrať.

Bližšie informácie o projekte sú aj na stránke

www.vianocnaposta.sk

foto: Slovenská pošta

MESA10 predstavila projekt zásadnej premeny vzdelávania

Nezisková organizácia MESA10 predstavila 16. novembra projekt zásadnej premeny vzdelávacieho systému na Slovensku. Prioritou projektu "To dá rozum" sú na život pripravení mladí ľudia, motivovaní a empatickí učitelia, rodičia v úlohe partnerov vo vzdelávacom procese a kvalitne riadené školstvo na systémovej a inštitucionálnej úrovni. Na pracovných raňajkách to povedal prezident MESA10 Ivan Mikloš.

Kvalita slovenského školstva v medzinárodnom porovnaní podľa Mikloša upadá. Svedčia o tom zhoršujúce sa výsledky našich žiakov a študentov v medzinárodných meraniach. V Šanghaiskom rebríčku top 500 univerzít sa dlhodobo neumiestňuje žiadna zo slovenských vysokých škôl a slovenské deti patria podľa prieskumov OECD medzi najnešťastnejšie spomedzi detí zo 63 hodnotených krajín na svete.

Nezisková organizácia tiež upozorňuje, že až pri 45 percentách pracovných miest na Slovensku je stredné až vysoké riziko, že ľudí nahradia stroje.

V súvislosti s obsluhou strojov a počítačov pritom vzniknú nové pracovné miesta. Mikloš však upozorňuje, že naše školstvo neprodukuje ľudí pripravených na nové typy práce a až štvrtina občanov Slovenska neovláda prácu s počítačmi. V porovnaní s ostatnými krajinami navyše vedľa žiaci pracovať s faktami a dátami len na priemernej úrovni.

Projekt kompletnej premeny

MESA10 preto pripravila projekt kompletnej premeny systému

vzdelávania a víziu ideálneho stavu, ku ktorému by sa Slovensko malo do roku 2040 priblížiť. "Každé dieťa získa rovnako kvalitné základné zručnosti a vedomosti, ktoré ho pripravujú na úspešný a šťastný život a celoživotné učenie sa.

Systém vzdelávania budeme prispôbovať deťom a študentom, a nie naopak. Učitelia budú pracovať vo viacčlenných odborných tímoch, čo im umožní individuálny a profesionálny prístup," priblížil víziu Peter Drál, ktorý jej prípravu koordinoval.

Zároveň dodal, že po získaní základných zručností a znalostí si študenti budú naprieč disciplínami a teoretickými i praktickými oblasťami poznania spoluvytvárať cestu svojho ďalšieho rozvoja. Budú toho schopní, keďže už od detstva sa budú učiť, ako si stanovovať ciele aj ako ich dosahovať.

Budú sa učiť riešením praktických problémov

Medzi základné zručnosti žiakov pritom podľa vízie budú patriť používanie informačných technológií, kritické myslenie, schopnosť

Na snímke zľava prezident projektu MESA10 Ivan Mikloš, riaditeľka projektu Renáta Králiková a analytik pre víziu vzdelávania Peter Drál.

Zdroj: TASR/Pavel Neubauer

argumentovať aj tímová práca.

"Žiaci a študenti sa budú učiť riešením praktických problémov. Cieľom bude, aby učivu čo najviac porozumeli, a nie, aby si povinné vzdelávanie iba odsedeli.

Chcú formulovať odporúčania

Na vyšších stupňoch sa študenti aktívne zapoja do výskumných a praktických projektov," povedal Drál s tým, že dôležitý bude aj rozvoj kultúrneho čítania, podpora zdravého životného štýlu, etických a morálnych hodnôt, aktívneho

občianstva či rozvoj schopnosti pomáhať druhým.

Expertný tím MESA10 v súčasnosti analyzuje slabé stránky slovenského školstva. Následne vypracuje odporúčania, ako tento stav zmeniť tak, aby sa vízia stala skutočnosťou. Ako uviedla manažérka projektu Renáta Králiková, organizácia chce formulovať odporúčania na zmeny a tiež uskutočniť pilotné projekty na odskúšanie návrhov. Následne predstaví ucelený návrh zmeny vzdelávania na Slovensku.

Zdroj: SITA

Stretnutie s riaditeľmi základných škôl

Dňa 10. 11. 2016 sa v dopoludňajších hodinách na pôde Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Prešove uskutočnilo stretnutie riaditeľov základných škôl prešovského okresu. Pozvanie prijali riaditelia a zástupcovia 11 základných škôl. Účastníkov privítal riaditeľ školy, Ing. Slavomír Kožár, MBA. Hostami tohto pracovného stretnutia boli aj Ing. Lenka Holubová z odboru školstva PSK a PaedDr. Jozef Muránsky, vedúci odboru školstva, kultúry a cestovného ruchu MsÚ Prešov.

Cieľom stretnutia bolo nadviazanie a prehĺbenie vzájomnej spolupráce so základnými školami, ktorých žiaci môžu v budúcnosti byť študentmi SPŠE v Prešove a svojimi výchovno-vzdelávacími výsledkami môžu prispieť ku kvalite SPŠE a šíriť dobré meno svojim základným školám.

V úvodnej časti stretnutia boli podané základné informácie o našej škole a ponúkaných študijných odboroch. Ing. Slavomír Kožár, MBA ponúkol riaditeľom a zástupcom základných škôl množstvo pripravovaných aktivít, ktoré môžu u žiakov vzbudiť záujem a motivovať ich k štúdiu jedného z odborov, ktoré SPŠE Prešov ponúka. Z plánovaných aktivít možno spomenúť krúžkovú činnosť, Letnú školu IT, Letnú školu elektroniky, JUNIOR akadémiu SPŠE a mnoho zaujímavých súťaží, v ktorých môžu žiaci základných škôl prezentovať svoje vedomosti, zručnosti a kreativitu – LEGObot, ELEKTRONIKA hrou, ELEKTROmatik, ELEsparks.

Po úvodných informáciách o škole sa konala krátka obhliadka školy, kde si hostia mohli pozrieť niektoré odborné učebne a laboratória SPŠE a priamo nahliadnuť do vyučovacieho procesu.

V závere stretnutia prebehla diskusia, v ktorej riaditelia a zástupcovia ZŠ mohli vyjadriť svoje názory k prezentovaným aktivitám a prejať záujem o vzájomnú spoluprácu so SPŠE Prešov.

Veríme, že stretnutie s riaditeľmi a zástupcami základných škôl prešovského okresu bolo prínosným pre obe strany.

Mgr. Ivana Kurtyová

Nie je projekt ako projekt alebo keď žiaci bádajú a objavujú svet

Trieda je plná. Pred tabuľou prešľapujú z nohy na nohu žiaci, pani učiteľka zadáva posledné inštrukcie, na stoličkách už sedia nedočkaví rodičia. Viacerí si čakanie isto krátia úvahami na tým, akú rolu v celom podujatí zohrajú rastlinky poukladané na stolíku pod interaktívnou tabuľou. My z Edulabu to tušíme, ale nikomu sme nič neprezrádzame. Rodičia vedia len jedno – deti ich pozvali na „Deň klíčiaceho semienka“.

Projektové vyučovanie je v našich školách bežnou praxou. Je to výborný spôsob, ako realizovať aktuálne trendy vo vzdelávaní: medzipredmetové prepojenia, tímovú spoluprácu, rovesnícke vzdelávanie, kritické skúmanie, prezentačné zručnosti alebo empirické skúmanie. Jedinečnosť projektového vyučovania spočíva v predmete činnosti. Je to tvorivá činnosť, nie prijímanie a následné opakovanie informácií. Je to čas, kedy sa žiaci učia toľko zdôrazňované mäkké zručnosti a, samozrejme, nadobúdajú aj vedomosti.

Naplánovať dobrý projekt nie je jednoduché. Aby táto metóda naozaj splnila očakávania, nemôže byť zjednodušená do zadania typu: spravte prezentáciu, vytvorte nástenku a podobne. Projekt je štruktúrovaná činnosť, ktorá, ak má dosiahnuť svoje ciele, musí mať presný plán. V Edulabe sme presvedčení o tom, že práca učiteľa musí byť najmä v triede so žiakmi, a nie v príprave dlhých a komplikovaných projektov. Preto sme veľmi radi, že v programe Moja prvá škola môžeme slovenským pedagógom predstaviť kolekciu metodických materiálov – komplexných podkladov projektového vyučovania pre učiteľov prvého stupňa. Táto kolekcia nesie názov Kozmix Science.

Medzi metodické materiály v kolekcií Kozmix Science patrí aj „Svet rastlín

očami objektívu“, v ktorom je jednou z aktivít už v úvode článku spomínaný „Deň klíčiaceho semienka“. Celá kolekcia Kozmix Science obsahuje jedenásť metodických materiálov, ktoré pedagóg prevedú krok po kroku všetkými fázami projektu. Časti projektu sú nazvané podľa aktivít: tvoríme, začíname, plánujeme, realizujeme, prezentujeme, hodnotíme. Každá aktivita má svoje špecifické časti a už len podľa tohto výpočtu je zjavné, že ide o skutočne komplexnú prípravu na projektové vyučovanie.

Pozrime sa podrobnejšie na jeden z projektov, konkrétne „Svet rastlín očami objektívu“. Už podľa názvu by sme ho zaradili niekde do prírodovedy, ale v skutočnosti je zameraný oveľa širšie. Žiaci sú rozdelení do tímov. Ich úlohou je pochopiť rozdiel medzi živou a neživou prírodou a skúmať podmienky, ktoré vedú k rastu rastliny. Zaujímavou aktivitou vo fáze realizácie je, napríklad, meranie výšky detí. Žiaci si na veľký papier naznačia výšku, akú mali pri narodení a tiež na začiatku projektu. Na záver projektu zaznačia svoje údaje znova a vidia, o koľko milimetrov vyrástli. Pri tejto aktivite pedagóg vedie žiakov, napríklad, k interpretácii grafov a diagramov. Zisťujú, aká je súvislosť medzi pomermi ich výšok pri narodení a v súčasnosti a podobne. Hlavnou aktivitou je sadenie rôznych druhov

rastlín a sledovanie ich rastu v rôznych podmienkach. Každý tím svoju rastlinu dokumentuje a na záver vytvára stop-motion animáciu, v ktorej je krásne vidno priebeh rastu v rôznych podmienkach. Úlohou žiakov je pozorovanie zovšeobecniť a zistiť, ktoré podmienky vedú k rastu a ktoré skôr k uhynutiu rastliny. Všetky nadobudnuté poznatky potom prezentujú rodičom na už spomínanej záverečnej aktivite, na „Dni klíčiaceho semienka“. Projektových aktivít je v ponuke omnoho viac. V Kozmix Science je učiteľ postavený do výnimočnej situácie, kde má sám na výber, ktorú časť projektu zrealizuje a ako ju zrealizuje. Nemusí nič vytvárať, len sa inšpirovať pripravenými materiálmi a prispôsobiť si projekt podľa vlastných predstáv.

Pilotný projekt zrealizovala pani

učiteľka Mgr. Daniela Stančíková zo základnej školy na Sibírskej ulici v Bratislave. Na jej blogu si prečítate podrobný popis jednotlivých projektových aktivít aj záverečnej prezentácie pred rodičmi.

V úvode naznačené napätie netrvalo dlho. Po úvodných slovách pani učiteľky nasledovali prezentácie žiakov, ktorí si svoje vystúpenia užívali. Bolo vidno, že sú hrdí na to, čo vytvorili, vybádali, ako vyzdobili triedu a ako prekvapili svojich rodičov a starých rodičov. Nechceli sme, aby sa z detí stali predčasne vedci, na to majú ešte pár rokov čas. Chceli sme však, aby vo svojom detstvom svete zažili, čo to znamená empirické skúmanie a zistili, že naše tvrdenia musíme podložiť výskumom.

Z pohľadu detí išlo o zábavu – pestovanie rastlín, fotenie a prezentáciu. My, dospelí, sme v tom videli skutočnú prácu a učenie sa. Učenie tým najkrajším spôsobom – v spojení s okolitým svetom a hrou.

Kolekcia metodických materiálov Kozmix Science bude postupne zverejňovaná pre pedagógov zapojených do programu Moja prvá škola na vzdelávacom portáli Kozmix.sk. Ak zrealizujete aspoň jeden vlastný projekt so žiakmi a zašlete nám jeho výstupy, máte šancu získať jedinečnú triedu 21. storočia, ktorá bude vytvorená v spolupráci s katedrou dizajnu Vysokej školy výtvarných umení.

Informácie o projektových podkladoch Kozmix Science a aktivitách s nimi spojených nájdete na stránke www.mojaprvaskola.sk.

Ján Machaj

KOZMIX Science - kompletný zoznam projektov

zverejnené	Kozmix Science praktická príručka k projektovému vyučovaniu pre učiteľov.
	Svet rastlín očami objektívu alebo môže sa z obyčajnej fazuľky stať filmová hviezda?
	Aj zvieratá komunikujú alebo prečo pes šteká?
	Štyri ročné obdobia alebo ako oslavuje príroda.
	Archimedove zázračné stroje alebo ako zdvihnúť loď jednou rukou?
bud' zverejnené v druhom polroku šk. roku 2016 / 2017	Odkiaľ pochádzajú rastliny, ktoré poznáš alebo rastliny z ďaleka, preďaleka.
	Poznávame planéty alebo divadelné predstavenie o slnečnej sústave.
	Kolobeh vody v prírode alebo príbeh kvapky.
	Šifrujeme správy alebo špeciálna prekladacia mašinka.
	Recyklujeme alebo bláznivé odpadkové koše.
	Chráňme životné prostredie alebo odpadková šou.
	Detstvo starých rodičov alebo môže stará mama hrať Minecraft a starý otec jazdiť na skejtborde?

Prvostupniari, inšpirujte sa metodickou príručkou Moja prvá škola

Inovácie v oblasti vzdelávania sú nevyhnutné k tomu, aby z prostredia našich škôl vychádzali mladí ľudia, ktorí sa budú ďalej rozvíjať a nájdu si zmysluplné uplatnenie. K tomu sú však, okrem iného, potrebné aj moderné vzdelávacie materiály pre pedagógov, vrátane tých na 1. stupni základných škôl, kde ich je kritický nedostatok.

Zaplniť aspoň čiastočne túto medzeru, inšpirovať učiteľov a predstaviť im najnovšie trendy vo vzdelávaní, ale súčasne im sprístupniť im moderné učebné materiály v súlade so ŠVP je cieľom projektu Moja prvá škola neziskovej organizácie EDULAB.

Projekt sa stretol s obrovským záujmom škôl aj pedagógov a prináša učiteľovi množstvo benefitov.

Učitelia oceňujú najmä modernú metodickú príručku Moja prvá škola, prístup k digitálnemu vzdelávaciemu obsahu na portáli Kozmix.sk a možnosť zapojenia sa do množstva ďalších aktivít projektu. Na základe spät-

nej väzby od učiteľov môžeme konštatovať, že 98 % učiteľov považuje vzdelávacie aktivity v ponúkanej metodike Moja prvá škola za veľmi inšpiratívne a odporúča ich i pre ostatných pedagógov.

V snahe pomôcť aj tým pedagógom, ktorí sa ešte nezapojili do projektu Moja prvá škola prináša EDULAB v spolupráci s Učiteľskými novinami časť vzdelávacieho obsahu Metodické príručky. Postupne sa budete môcť oboznámiť s ukážkami tém a aktivít použiteľných na rôznych predmetoch 1. stupňa základnej školy.

4. diel: Vlastiveda / Mapa / Slovensko na mape / 4. Ročník / Aktivita: Rozdelené územie; Slovensko – desať prírodných divov. Strana 118 - 119.

Tieto aktivity sú špeciálne určené na prácu v triede vybavenej počítačmi, či tabletmi. V aktivite Rozdelené územie sa žiaci prostredníctvom interaktívneho cvičenia oboznámujú s mapou a jej vizuálnym jazykom. V prvom kroku skladajú mapu vo forme PUZZLE a

potom odpovedajú na zadané otázky, ktoré smerujú k interpretácii poskladanej mapy.

Druhá aktivita je zameraná na poznávanie Slovenska a jeho prírodných krás. Okrem toho sa žiaci zdokonalia v práci s internetom. Ich úlohou je vyhľadávať informácie a interpretovať ich pred spolužiakmi. V prvej časti aktivity vyberú, podľa nich, zaujímavé prírodné divy Slovenska. Potom spoločne v rámci celej triedy svoj výber prediskutujú a hlasujú za tie najkrajšie miesta. Na záver vytvoria z fotografií vybraných lokalít nástenku. Táto komplexná aktivita rozširuje vedomosti, vedie žiakov k zmysluplnej práci s internetom, učí ich dosiahnuť spoločný konsenzus v rámci triedy a nakoniec sa nájde priestor aj na kreatívne vyjadrenie. Táto aktivita je ukázkovým príkladom zmysluplného využitia digitálnych technológií v triede. Žiaci sa pracovať s internetom a webovými stránkami učia v rámci zadania, ktoré tvorí celok hodiny. Aktivita s internetom nie je samoučelná, ale tvorí dôležitý moment v celej vzdelávacej aktivite.

Aktivity „Rozdelené územie“ a „Slovensko – desať prírodných divov“ nájdete spolu s viac ako 500 ďalšími inšpiratívnymi príkladmi v metodické príručke Moja prvá škola, ktorá je súčasťou rovnomenného projektu. Na stránke www.mojaprvaskola.sk nájdete všetky informácie o projekte, ako aj ukážku metodické príručky, ktorá je k dispozícii na stiahnutie.

Aktivita 7: Slovensko – desať prírodných divov

Ciele aktivity: spracovať informácie o najzaujímavejších prírodných úkazoch Slovenska. **Metódy a formy:** obrátené vyučovanie, rovesnícke vzdelávanie, tímová spolupráca, prezentácia, hlasovanie, práca s IKT, projektové vyučovanie. **Didaktické prostriedky:** tablet/počítač, dataprojektor, tlačiareň, webové stránky zamerané na informácie o slovenskej prírode, papiera, písacie pomôcky, lepidlo. **Kľúčové pojmy:** príroda (rastliny, zvieratá, pohoria, vrchy, jazerá, rieky, jaskyne, chránené oblasti, národné parky).

Postup: Na túto aktivitu potrebuje každá skupina tablet alebo môže aktivita prebiehať v počítačovej učebni. Žiaci potrebujú mať prístup k informáciám z internetu, možnosť elektronicky zaslať svoje práce učiteľovi, aby ich mohol zverejniť pred celou triedou pomocou dataprojektoru. Predpokladaný čas na danú aktivitu sú dve vyučovacie hodiny s potrebnou domácou prípravou. Aktivita by mala prebiehať v jednotlivých krokoch.

1. Učiteľ vyhlási v triede súťaž s názvom Desať prírodných divov Slovenska. Súťaž má päť častí:
 - nominácia prírodných divov,
 - výber piatich prírodných divov za skupinu,
 - spoločné triedne hlasovanie za desať naj,
 - vyhodnotenie súťaže,
 - spoločné tvorenie nástenky v triede.
2. Každý žiak si doma pripraví aspoň tri nominácie prírodných divov. Na hodine sa žiaci rozdelia do skupín tak, aby v každej boli štyria až piati žiaci. Spoločne vyberú päť najzaujímavejších prírodných divov Slovenska a predstavia ich triede. Potom každý žiak v triede hlasuje za päť prírodných divov a vyberie sa desať tých, ktoré dostali najvyšší počet hlasov.

3. Každá skupina si vyberie podľa záujmu alebo si náhodne vyžrebuje dva prírodné divy, ktoré spracuje. Úroveň, rozsah a formu spracovania určuje učiteľ. Výsledné práce sa zverejnia na nástenke v triede.

Alternatíva: Učiteľ sa môže rozhodnúť túto aktivitu realizovať ako školský alebo domáci projekt.

POZNÁMKA:

Odporúčame žiakom, aby čerpali informácie z oficiálnych webových stránok ako: <http://www.unesco.sk/> <http://www.soprs.sk/natura/> (sústavy chránených území členských krajín EÚ) <http://www.ssj.sk/> (správa slovenských jaskýň) <http://www.krasneslovensko.eu/> (informácie o krásnych miestach na Slovensku) <http://www.mojeslovensko.sk/> (tipy na výlety) a v neposlednom rade zo svojich zážitkov z turistiky po Slovensku.

Použitá literatúra a zdroje

1. <http://napehiking.sk/trch-navigatori>
2. <http://www.unesco.sk/>
3. <http://www.soprs.sk/natura/>
4. <http://www.ssj.sk/> (správa slovenských jaskýň)
5. <http://www.krasneslovensko.eu/>
6. <http://www.mojeslovensko.sk/>

obrátené vyučovanie

projektové vyučovanie

rovesnícke vzdelávanie

tímová spolupráca

Matej Tóth si zaspomínal na svoje školské časy

Ako vnímal školu a aké boli športové začiatky zlatého medailistu, chodca Mateja Tótha v rozhovoroch s ním zisťoval historik športu a športový encyklopedista Igor Machajdík. Múzeum školstva a pedagogiky v Bratislave totiž zorganizovalo 10. novembra s našim zlatým olympionikom zaujímavú besedu na tému Z Olympiády do múzea. Aká bola cesta úspešného športovca a čo všetko musel podstúpiť už ako dieťa, si mohli účastníci podujatia vypočúť v rámci necelých dvoch hodín pútavého dialógu. Matej Tóth sa podelil o svoje spomienky na školu a to, do akej miery dokáže školské prostredie ovplyvniť rozhodnutia a úspechy športovca. O hudobný program sa postaral spevák Peter Janků, priestor na svoje otázky dostali aj diváci.

Ako vyzerala telesná výchova kedysi a ako vyzerá dnes? Podľa Machajdíka vyzerala úplne inak. „Dnešná telesná výchova sa líši od hodiny telesnej výchovy v tých časoch mohutným spôsobom. Disciplína bola iná, ideológia zohrala inú úlohu. Bola tú najmä samotná podstata, pretože pohyb krásil človeka od nepamäti,“ povedal na úvod Igor Machajdík. Úvod besedy pokračoval v znamení pohľadu na atletiku, kde Machajdík vysvetlil historické začiatky atletiky a neskôr samotnej chôdze.

Detstvo, šport a príroda

Matej Tóth si spomína na svoje detstvo, ktoré prežil veľmi aktívne a v prírode. Celé leto trávili s bratom neďaleko Nitre v Lefantovciach u starých rodičov, kde si s ostatnými deťmi dávali rôzne preteky, hrával sa futbal, tenis, bicyklovalo sa. „Vôbec nás rodičia nepotrebovali vodiť na krúžky, rodičia nás nemuseli voziť na futbal, hokej. Tým, že nás bolo na sídlisku veľa, boli sme vonku, stále sa tam niečo hralo,“ opisuje svoje detstvo Matej Tóth. Zároveň bol odmalička s bratom vychovávaný tak, aby si plnili svoje povinnosti, pričom mali určité úlohy, ktoré museli byť urobené. „Práve výchova rodičov ma odpíchla v športe,“ tvrdí náš úspešný olympionik. Podľa neho

je totiž disciplína veľmi dôležitá. Ako dieťa vyskúšal hneď niekoľko športov, chcel byť najskôr hokejový brankár. Na základnej škole, kde chodil, boli atletické a hokejové triedy, čím sa vlastne dostal blízko k obom športom.

Z hokejistu atlét

Matej Tóth bol bacuľaté dieťa, ako prezradil on sám. Pre atléta to nie je práve najtypickejšia črta. V detstve inklinoval skôr k hokeju ako k atletike. Podľa Tótha každý chlapec chcel vtedy hrať hokej. Keďže v tých časoch bolo pre rodičov náročné zabezpečiť hokejovú výstroj a pokryť finančné náklady, začal sa venovať atletike, prezradil rodák z Nitre. Okrem toho tiež začal v tom čase pociťovať viac svoje vytrvalostné gény. A tak bolo rozhodnuté, zvíťazila atletika. A rozhodne to bolo správne rozhodnutie, aj vďaka ktorému má dnes Slovensko olympijské zlato v disciplíne chôdza na 50 km.

Matej Tóth už od tretieho ročníka navštevoval prípravku. Počas štvrtého ročníka boli výberové a talentové skúšky. „Talentovky boli dosť náročné a vtedy som určite nepatril medzi tých najtalentovanejších žiakov,“ prezradil Tóth počas besedy. Talentové skúšky však nakoniec urobil a tu sa začala športová príprava. Matej Tóth sa od piateho ročníka dostal

Ako vnímal školu a aké boli športové začiatky zlatého medailistu, chodca Mateja Tótha (v strede) v rozhovoroch s ním zisťoval historik športu a športový encyklopedista Igor Machajdík (vpravo).

Zdroj: MŠaP

do atletickej triedy, kde už pracoval pod taktovkou skúseného trénera a začal sa venovať atletike profesionálne.

Najskôr drina, potom prišli úspechy

„Nepatril som nikdy medzi najlepších, videl to aj môj tréner,“ tvrdí Matej Tóth. Začínal na oblastných pretekoch, kde absolvoval prekážky, beh a chôdzu a práve v chôdzi sa mu viac darilo. Po niekoľkých krajských pretekoch prišiel sám tréner s myšlienkou, či by nechcel trénovať špeciálne chôdzu.

Sám tvrdí, že pracovitosťou dospel tam, kde je dnes. „Talent je veľmi dôležitý a v začiatkoch to ma talentovanejší oveľa ľahšie, ale na druhej strane aj ten najväčší talent musí raz zabráť naplno,“ myslí si Matej Tóth.

Prvý titul prišiel v trinástich

Matej Tóth už počas štúdia na základnej škole získal prvé významné ocenenie, v roku 1996 prišiel prvý veľký úspech. V trinástich rokoch získal prvý titul – Majster Slovenska v žiakoch.

Na otázku, či v puberte nepociťoval odklon od športu, ako sa to občas v tomto období stáva mnohým športovcom, Tóth potvrdil, že šport bol pre neho vždy na prvom mieste. „Mal som dobrú kombináciu tých správnych vodcov – rodičia a tréner. Bol som šťastný v tom, čo som robil. Neskôr som vedel, že šport je prvoradý a uvedomoval som si, že von s kamarátmi môžem ísť napríklad na jeseň v prechodnom období, ale športovanie som bral seriózne.“

Ako to bolo so známkami?

O Matejovi Tóthovi je známe, že sa učením nemal nikdy problém a školu zvládal bez komplikácií. „Vždy som bol dobrý žiak, mal som väčšinou samé jednotky. Ale bolo obdobie, myslím, že v nejakej siedmej triede, kedy som priniesol nejaké dvojky alebo trojky a vtedy mi bolo naznačené, že ak sa chcem venovať športu, tak v škole nesmiem poľaviť – pretože športovec jeden deň si a druhý už nie si. A ja som sa veľmi rýchlo vrátil do starých koľají,“ povedal o svojich známkach v škole Matej Tóth. V dobrých výsledkoch pokračoval aj na strednej škole. Na gymnáziu nemal rád matematiku a vtedy sa Matej Tóth rozhodol, že bude hľadať vysokú školu, kde už tento predmet nebude študovať. Taktiež nechcel študovať telesnú výchovu alebo pedagogiku. Uvedomoval si, že už má športu veľa a nechce neskôr pokračovať ako tréner. Nakoniec sa rozhodol pre humánne vedy a konkrétne pre Filozofickú fakultu Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, kde vyštudoval odbor žurnalistika.

Na záver nechýbala medaila

Druhá polovica besedy sa niesla v duchu športových úspechov, olympiády, majstrovstiev, kde Matej Tóth porozprával o tom, ako sa postupne umiestňoval v jednotlivých súťažiach na Slovensku a v zahraničí.

V závere stretnutia odpovedal Matej Tóth na niekoľko otázok, ktoré sa týkali najmä jeho športovej budúcnosti a diváci si tiež mohli na vlastné oči pozrieť najcennejší olympijský kov, ktorý z Ria doniesol.

Martina Baumann

Matej Tóth (druhý sprava) získal prvý titul – Majster Slovenska v žiakoch ako trinásťročný.

Zdroj: MŠaP

Draxler: Reforma nemá strašiť

Exminister Juraj Draxler hovorí o tom, prečo nechcel školskú reformu predstaviť počas svojho úradovania, aj o svojich plánoch do budúcnosti.

Nedávno ste vydali rozsiahly text o školstve a ako ho reformovať. Baví vás vôbec ešte téma školstva?

To sa nedá povedať takto. Mňa bavila väčšina vecí, ktoré som v živote robil, či už akademický výskum alebo vyučovanie. Ale práca na rozvíjaní školstva a vedy, to už je hlavne pocit zodpovednosti voči budúcnosti krajiny.

Máte dobré alebo zlé školstvo?

Ak si pozriete materské školy v Bruseli alebo Londýne, zistíte, že naše sú krajšie. Tiež sme pozitívne rovnostárski. U nás máme zvyčajne šancu na slušné vzdelanie bez ohľadu na to, či ste v Bratislave alebo v Rožňave. Na druhej strane sa u nás učí veľmi mechanicky. Gymnazista nedostane šancu pochopiť do takej hĺbky literárne diela alebo naučiť sa tak kvalitne matematicky či verbálne analyzovať problém, ako sa to dá naučiť na naozaj špičkových školách. Ale nie sme na tom nijak tragicky, školy majú dobrý základ.

Ako minister ste navštívili školy po celom Slovensku. Ktorá sa vám najviac páčila?

Všade je niečo zaujímavé. Napríklad vyslovene na pohľad pekné školy sú v Banskej Štiavnici a okolí, ako priemyslovka a lesnícka škola v areáli bývalej Banskej akadémie, alebo škola v Štiavnických baniach, kde majú okrem sokoliarskeho

areálu aj krásne výhľady do okolia. Veľmi dobre vybavené školy som navštívil v Revúcej, v Prešove, v Bardejove...Náramne sa mi páčilo v Palíne, to je úplne na východe republiky, kde majú veľmi šikovnú riaditeľku a učiteľky. A tým pádom aj príjemnú atmosféru.

Stretávate sa s učiteľmi aj dnes?

Isteže. V septembri som otváral Vedecký veľtrh, tam som sa stretol aj so zástupcami základných a stredných škôl. Ale učelia sa mi bežne prihovrajú aj na ulici, prípadne mi pošlú správu cez Facebook.

Podme naspäť k reforme. Nemali ste s ňou začať, keď ste nastupovali na post ministra?

Médiá potrebujú drámu v podobe reformy, ľudí v školstve, naopak, nič nevydesí viac, ako počuť toto slovo. Ja som po mojom nástupe povedal, že desieť ľudí nebudem. Nemá zmysel ohlasovať bombastické zmeny, pokiaľ najprv nemáte pod kontrolou samotné ministerstvo. Bolo treba nájsť správnych ľudí, spraviť poriadok vo fungovaní.

Napriek tomu ste sám prišli s reformným konceptom.

Áno, ale na mojom texte, myslím, ľudia kvitovali práve to, že trezivo vysvetľuje fungovanie jednotlivých častí školstva a to, akú majú možné zmeny logiku. Nemá to byť reforma pre reformu.

Bývalý minister školstva Juraj Draxler. Zdroj: TASR/Martin Baumann

Svoj dokument uverejnilo aj ministerstvo školstva. Máte podobné predstavy?

Ani nie. Tie tézy pre regionálne školstvo boli koncipované tak všeobecne, že je pre mňa ťažké sa na to pozeráť ako na nejaký reformný plán.

Ako sa dívate na fungovanie ministerstva po voľbách?

Veľmi kriticky, ale nechcem ísť do detailov. Za dnešných okolností by nejaká politická prestrelka k ničomu nevedla.

Ako to, že ste nedostali šancu ako minister aj pokračovať?

Určujúci bol volebný výsledok strany Smer, ktorá nejaké rezorty musela ponúknuť koalíčnym partnerom. Aj vďaka predvolebnej hystérii už školstvo nikto nebral ako šancu vytvoriť niečo pozitívne.

Hovoríte o hystérii, ale, s odstupom času, nemali tí protestujúci učelia pravdu?

Ťažko niekomu vyčítať, ak sa v dobrej viere do protestov zapojil. Ale tej konkrétnej bratislavskej skupinke som osobne v zime niekoľkokrát vysvetľoval, prečo si zvolili veľmi zlé metódy a zlé načasovanie.

Je pravda, že nedávny stupňovaný štrajk rýchlo skončil pre nedostatok podpory.

Oni si sami podporu nikdy vytvoriť nedokázali. Vnútili do pozornosti počas štrajku v roku 2012. Organizovali ho odbory, ale títo ľudia začali vystupovať s radikálnymi vyjadreniami, akoby štrajk viedli oni. Podobne minulý rok zneužili, že sa

zrazu o školstve v médiách veľa hovorilo. O kvalite vzdelávania, o investíciách do škôlok, telocviční či internátov. Tak ku každej téme, ktorú ministerstvo otváralo, začali niečo kričať. Po voľbách sa o vzdelávaní menej hovorí, tým pádom nikoho nezaujímajú ani oni.

Po skončení funkcie ste zviazli boxerský súboj s majstrom sveta Tomi Kidom a vydali knihu...

S Tomim to bola taká priateľská propagácia športu. Mrzí ma, že po odchode z kresla už nemám možnosti intenzívnej spolupráce s osobnosťami, ako je on. A vydanie knihy bola moja najväčšia radosť tohto roka. Román Petra som písal veľmi dlho, vydanie prekázal môj nástup na ministerstvo. Konečne bol na to čas a ohlasy sú dobré.

Otázka na záver – čo robíte dnes?

S vedením Slovenskej akadémie vied som sa dohodol, že im budem koordinovať prípravu niektorých projektov. Je to prirodzené pokračovanie našej predošlej spolupráce, s veľmi chytrými ľuďmi. A dohliadam na rozbeh Centra pre verejnú politiku, nezávislej organizácie pre tvorbu riešení pre verejný sektor. Zároveň sa na budúci rok musím zodpovedne rozhodnúť, čo ďalej. Aj z rodinných dôvodov, kvôli priateľke, ktorá si moje pôsobenie vo funkcii dosť odtrpela, pretože som nemal čas na súkromný život. Čiže rozhodnúť sa, či využiť ponuky do zahraničia, s pokojnejším režimom, alebo ešte ostať na Slovensku. Uvidíme.

Redakcia

Archívna snímka z roku 2015.

Zdroj: TASR/Radovan Stoklasa

Pozor! Súťaž pre učiteľov matematiky

Opäť prinášame zaujímavú súťaž.

Vyhrajte príručku príkladov a úloh. Ako na to?

Stačí, aby ste do 31. decembra 2016 poslali na našu e-mailovú adresu redakcia@ucn.sk súťažný príspevok na tému matematika.

Príspevky posielajte vo formáte word, na rozsahu nezáleží.

Vyhrať môže každý!

V predmete mailu je potrebné uviesť **SÚŤAŽ - Matematika**, inak nebude možné zaradiť príspevok do žrebovania.

Nezabudnite v e-maile uviesť aj celú vašu adresu.

Začiatkom januára vyžrebujeme piatich výhercov a mená uverejníme v najbližšom vydaní Učiteľských novín.

Všetkým súťažiacim prajeme veľa šťastia.

Pomôcka pre žiakov, rodičov a učiteľov Matematika: Desaťminútovky

Príručka príkladov a úloh pre žiakov a učiteľov, ktorými si v krátkych testoch na hodinách matematiky môžu overiť svoje znalosti.

Príklady a úlohy určené na precvičovanie a kontrolu vedomostí a zručností sú zoradené do predpísaných tematických celkov a v každom ročníku zodpovedajú učivu, ktoré by mal zvládnuť každý žiak. Táto zbierka príkladov a úloh je určená predovšetkým žiakom, jednak takým, ktorí si matematiku obľúbili a nestačí im počítanie na hodinách, ale tiež tým, ktorí potrebujú viac času aj príkladov na pochopenie, precvičenie a osvojenie učiva. Príručka je spracovaná formou pracovného zošita a príklady

a úlohy v nej môžu žiaci riešiť samostatne a potom si porovnať svoje riešenia s výsledkami v závere knihy.

Vhodnou pomôckou je aj pre rodičov, ktorí ju môžu využiť na kontrolu úrovne matematických vedomostí svojich detí. Môžu im tiež zadávať príklady a úlohy na riešenie v časovom limite, a tak ich v domacom prostredí pripraviť na krátke testy na hodinách matematiky.

Viac informácií nájdete na www.aktuell.sk.

Z obsahu decembrového Quarku vyberáme:

Ohybný papierový displej

Nový displej je tenší než jeden mikrometer, dá sa ohýbať a dokáže produkovať také isté farby ako aj štandardné displeje na báze svietiacich diód LED.

Štvrtá priemyselná revolúcia

Fabriky v dnešnej podobe prestanú za pár rokov existovať. Zmenu prinesie internet vecí. Výrobok sa stane centrálnym prvkom výroby a sám bude riadiť spôsob svojho spracovania.

Aby boli krajšie

Editori fotografií pomôžu dotvoriť výsledný obrázok z fotoaparátu. Módou ostatných rokov sa stali tzv. selfie. Ukážeme vám ako ich možno upravovať.

Vianoce bez hekerov

Nakupovanie cez internet ušetrí čas, energiu a v mnohých prípadoch aj peniaze. Netreba však zabúdať na bezpečnosť a dodržiavanie základných pravidiel.

Lepší život s počítačmi

Profesorka Bieliková je odborníčkou na komunikáciu medzi človekom a softvérom. Rozvoj informačných technológií podľa nej mení náš život a tiež väčšinu pracovných profesií.

Veľké finále Rosetty

Púť sondy Rosetta sa začala v roku 2004. Trvalo 10 rokov, kým sa dostala ku kométe 67P a po dvoch rokoch ukončila svoje pozorovania pádom na jej povrch.

Živé baterky

Nielen vianočné stromčeky, ale aj niektoré živočíchy svietia. Bioluminiscencia je špecifickým optickým signálom, slúžiacim na vzájomné dorozumievanie živočíchov.

Titani pravekej Austrálie

Paleontológia odhalila, že na našej planéte žili celé stáda titanov. Ich stopy sa našli aj v Austrálii kam sa dostali vďaka

globálnemu otepleniu pred 100 miliónmi rokmi.

Dilemy autonómnych áut

Autonómna jazda je aktuálna téma a automobilky sa predhávajú v testovaní automatických vozidiel. Odborníci si však netrúfajú určiť, kedy nastane éra úplnej automatizácie.

Hrozí nám nedostatok banánov?

Banány sú najrozšírenejším ovocím na svete. Celosvetovo rozšírenú odrodu banánov však ohrozujú plesňové ochorenia.

Nebeský plantážny mrakodrap

Dvaja slovenskí architekti ponúkajú odpoveď na očakávaný nedostatok pozemkov na zemeuli. Visiaci mrakodrap a geostacionárna stanica budú rotovať so Zemou okolo jej osi.

Pozor, chodec!

Nadácia Volkswagen Slovakia svojim projektom Yrobot Cup

podporuje zavádzanie programovania na stredných odborných školách.

Aurelium – škola, múzeum aj zábavný park

Najlepšie sa každý učí pomocou vlastných zážitkov a skúseností. S touto myšlienkou zriadilo Centrum vedecko-technických informácií SR Zážitkové centrum vedy Aurelium.

Populárne tetovania

Sú tetovanie a stály mejkap zdravotne bezpečné? Európska únia sa rozhodla preveriť bezpečnosť a reguláciu atramentov používaných na tetovanie.

Čínsky syndróm nehrozi

Pojem čínsky syndróm označuje veľmi vážnu haváriu jadrovej elektrárne. Úplné vylúčenie takejto havárie zabezpečuje špeciálne zariadenie, ktoré sa volá lapač taveniny.

Zdroj: Quark

Hrajte o vianočný balík kníh

Učiteľské noviny prinášajú opäť zaujímavú súťaž, máte šancu vyhrať hneď niekoľko kníh.

Urobte radosť sebe alebo blízkym!

Napište nám príspevok s vianočnou tematikou a pošlite nám ho na e-mailovú adresu redakcia@ucn.sk.

Do predmetu uveďte: Súťaž VIANOCE.

Termín: do 21. decembra 2016

Výhercu vyžrebujeme ihneď, aby si našiel knihy pod vianočným stromčekom.

Veľa šťastia!

Súťaž KRÍŽOVKA - Vyhrajte KNIHU

Poznámka v žiackej knižke: Dáva stále pozor, či dávam pozor a keď si ...

ant, ir, Ma, Mo, Yego	starká (zastar.)	vnukov otec	úskoky	mastná zemina	ktorý	meno Vikolin- ského	v ktorom čase		cudzie mužské meno	6
somárik								britská ropná spoločn.		
1								lunar orbiter ECV okr. Košice		
mravec, po angl.				starší puding	dedičstvo (kniž.)					
	plúž	časť arab. mien citoslovce údivu			5	kenský atlét				
cicavec z prales			predložka				talianska rieka (orig.)	plúž		
			kód štátu Macao					je, po nem.		
osirelo				list označenie lietadiel Indie						sta
	práve vytvorená					ostrič znižuje koncen- tráciu				
	3									
čínsky démon sucha			zn. brit- ských áut hnev, po latin.				4			
							násilné vniknutie			
pootlkaj				Avian Infl- enza Virus osobné zámeno				oxid va- nádnatý		
								omotaj		
nula (kniž.)					dopingová látka				astát (zn.)	babylon. bohyňa Zeme
					druh vlaku					
dobře (slang.)			2							
staro- egyptský boh Slnka			kyslosť roztoku							

Správne vylúštenú krížovku nám pošlite do 31. decembra 2016 na korešpondenčnú adresu redakcie:

**Učiteľské noviny o.z.,
Lamačská cesta 8/A,
811 04 Bratislava.**

Správne znenie tajničky môžete posilať aj na mailovú adresu redakcie:

redakcia@ucn.sk.

Do predmetu mailu uveďte

Súťaž KRÍŽOVKA.

(pozn.: Neuvádzajte TAJNIČKA, riešenie, atď.).

Do tela mailu uveďte aj kontakt na seba - celú poštovú adresu.

Troch súťažiacich, ktorí pošlú správne znenie tajničky, odmeníme

zaujímavými knižnými titulmi. Účasťou v súťaži dáva každý súťažiaci súhlas na uverejnenie a použitie svojich osobných údajov.

Z technických príčin mená výhercov z novembrového a decembrového čísla uverejníme spolu v januárovom čísle.

Vianočné prázdniny

Žiakom základných a stredných škôl sa v piatok 23. decembra začínajú vianočné prázdniny. Do školských lavíc sa vrátia 9. januára 2017, keď sa opäť začína vyučovanie. „Redakcia Učiteľských novín praje všetkým príjemné vianočné sviatky.“

Krátke zamyslenie nad otázkou:

Vážení priatelia zdravia, dovoľte začať laickou definíciou: „Pod pojmom zdravý rozumieme človeka, ktorý nepotrebuje lekársku starostlivosť ani lieky.“ Podľa vyjadrení tých najkompetentnejších (WHO – Svetová zdravotnícka organizácia) tento stav sa nedá dosiahnuť bez primeraného pohybu. POHYB JE PRE ZDRAVIE NEVYHNUTNÝ.

Koľko štúdií a článkov už bolo na túto tému napísaných, a aj tak sa nič nemení. Respektíve mení. K horšiemu. Tak beží život. Aj toto je len taký zúfalý výkrik do tmy. Napriek tomu sa pokúsím prispieť svojou troškou do mlyna. Skúseností a podkladov je neúrekom. Už len samotné zdravotnícke štatistiky sú nevyčerateľným zdrojom motivácie, prečo sa treba hýbať.

Viacerí z nás mali to šťastie, že vyrástli v čase a prostredí, kde bol pohyb prirodzenou náplňou denného režimu. Stal sa našou súčasťou a pre niektorých neskôr aj profesiou. Keď sa človek niečomu venuje, začne tomu trochu rozumieť a citlivejšie vnímať súvislosti. Tak je to aj so zdravím. Lekári, fyzioterapeuti, učitelia, vidia dôsledky nesprávneho spôsobu života. V rámci svojich možností sa snažia poradiť a pomôcť. Mnohí idú osobným príkladom (i keď, bohužiaľ, nie všetci). Ale väčšine ľudí je to aj tak jedno. Aspoň sa tak chovajú. Inteligentní, vzdelaní a napriek tomu ignorujúci fakty. Lenivosť je prirodzenou vlastnosťou človeka a súčasne hnacou silou pokroku. Problém je v tom, že súčasne potláča prirodzené a prírode zodpovedajúce správanie sa.

Milióny rokov evolúcie predurčujú človeka a ostatné živočíchy na pohyb. Pohyb z miesta na miesto kvôli potrave alebo vode, dobehnutie samice alebo útek pred nepriateľom. Nedá sa to zmeniť a keby aj, tak určite nie za niekoľko desaťročí alebo storočí. No a keď sa veci menia príliš rýchlo, prináša to svoje ovocie. Toto všetko sú bežne dostupné informácie, ktoré však aj inteligentní ľudia vnímajú len povrchné a podceňujú situáciu až dovtedy, kým sami nepocítia dôsledky svojej nešikovnosti. Potom sa na chvíľu spamätajú, často však len dovtedy, kým neustúpi bolesť či iné zdravotné komplikácie, a potom sa vracajú k zaužívanému stereotypu. Zdravotné problémy sa považujú za niečo prirodzené, ale mnohým by sa dalo predísť. A nákladom s tým spojených tiež.

Povráva sa, že každý je strojom svojho šťastia. Úskalie môže byť v tom, že súčasná predstava šťastia

je posunutá do konzumnej sféry a jednotlivci si vôbec nemusia uvedomiť, o čo je ukrátený a ako si môže uškodiť. Ak vychádzame zo všeobecne uznávanej hodnoty zdravia, ktoré je pre subjektívne šťastie potrebné, primerané množstvo pohybu je nevyhnutné. Výskumami potvrdené čísla hovoria o tom, že čím je človek mladší, tým viac sa potrebuje hýbať. Aby sme boli presnejší, u detí sú to hodiny denne. Aeróbna aktivita tri razy do týždňa – preventívny pohybový program pred kardiovaskulárnymi ochoreniami – platí pre dospelých jedincov. Väčšina ľudí na Slovensku nie je zvyknutá cvičiť a vecné argumenty sú ako hrach na stenu. Na jednej strane uvádzajú zdravie v popredí rebríčka hodnôt a na druhej strane sa podľa toho nesprávajú. A čo je horšie, nevedú k tomu ani svoje deti. Ospravedlňujem sa množstvu ľudí, ktorí sem nepatria a ktorí pravidelne športujú a vedú k tomu aj svoje deti. Bohužiaľ, sú v menšine.

Je mi ľúto malých detí, ktoré si samy nevyberajú, ale sú k telesnému (a v dôsledku toho často aj duševnému) postihnutiu vedené vplyvom prostredia. Deti kopírujú správanie dospelých. Sila osobného príkladu. Keď k tomu pridáme všetky monitory, displeje, ktoré priťahujú pozornosť, sú potreby telesnej schránky odsunuté do úzadia. Taký je súčasný životný štýl. Spôsob dnešného stravovania problematiku ešte umocňuje. Nedostatok pohybu je v porovnaní s nesprávnym stravovaním nebezpečný v tom, že aktívny organizmus sa snaží efektívne zužitkovať akúkoľvek potravu, ale pasívny organizmus nemá ako nahradiť fyziologické účinky fyzickej aktivity, nech by strava bola akokoľvek dokonalá.

Diagnóza E66 (obezita) je len jedným z mnohých dôsledkov. Lekári by vedeli vymenovať množstvo ďalších vážnych diagnóz priamo úmerných nedostatku pohybu.

Čo s tým?

Odborníci sa zhodujú - pohyb a výživa. Rozumná spoločnosť hľadá systematické riešenia s výhľadom do budúcnosti.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Pavol Ďurčo

Krátkodobé projekty podporujúce fyzické aktivity vybraných vekových skupín sú málo účinné. Programy na podporu zdravia dospelých jedincov neriešia problematiku návykov. Dospeláci si dokážu sami vybrať, či chcú alebo nechcú spraviť niečo pre svoje zdravie. Horšie sú na tom deti. Tie sú závislé od rozhodnutí dospelých.

Určite by mohol viac pomôcť výchovno-vzdelávací systém. Rodičia majú na svoje deti času málo a tak obrovský podiel na výchove a návykoch má škola. Avšak jediný predmet, ktorý sa čiastočne zaoberá fyzickým zdravím, je telesná výchova, a z pohľadu rovnováhy duchovna a fyzická zaostáva tak postavenie predmetu, ako aj počet vyučovacích hodín. Telesnú výchovu možno síce vnímať ako každý iný vzdelávací predmet, kde sa deti môžu naučiť niečo nové alebo precvičiť to, čo už vedia, ale filozofia vyváženosti tela a ducha by sa mala premietnuť do všetkých ostatných činností a predmetov.

Bohužiaľ, to, ako spoločnosť vníma potrebu pohybu, sa premieta aj do aktívnej ne/účasti na hodinách TV. Ak ale rodičia nevedú svoje deti k pravidelnej pohybovej aktivite vrátane aktívnej účasti na hodinách TV, nemôžu súčasne tvrdiť, že chcú, aby boli ich deti zdravé. To sa jednoducho vylučuje. Ešte horšie je, ak rodičia podpisujú žiadosti o oslobodenie z hodín telesnej výchovy, pretože ich dieťa sa nechce spotiť, a takisto nie je dobré, keď sa pod žiadosť o oslobodenie zo zdravotných dôvodov podpíše lekár bez toho, aby odporučil náhradnú po-

hybovú aktivitu, ktorá by mohla zdravotný stav dieťaťa zlepšiť. Pravdou je však aj to, že väčšina škôl už dávno neponúka hodiny TV pre zdravotne oslabených žiakov (hoci takáto povinnosť vyplýva zo zákona).

Všeobecne známe skutočnosti: TV a šport

- a) pôsobí ako zdravotná prevencia, zvyšuje odolnosť organizmu (fyzickú i psychickú),
- b) znižuje náklady na celkovú lekársku starostlivosť,
- c) pôsobí ako nezastupiteľný výchovný predmet – ventiluje prirodzenú agresivitu, zvyšuje disciplínu a morálku žiakov na škole,
- d) znižuje percento kriminality a drogovej závislosti mládeže.

• Všetky mláďatá v prírode sú charakteristické hyperaktivitou – majú prirodzený vzťah k pohybu.

• Nedostatok pohybu je neprirodzený a má negatívne dôsledky. Oslabuje sa pohybový aparát, tkanivá a vnútorné orgány sú nedostatočne prekrvené, čo vytvára podmienky pre vznik ďalších zdravotných problémov.

• Pohyb má sociálny charakter.

• Rozhodujúcim obdobím pre vybudovanie (udržanie) kladného vzťahu k pohybu je obdobie pred pubertou = I. stupeň základných škôl (+ predškolský vek).

Závažným, negatívnym faktorom je, že hodnota učiteľa v našej spoločnosti je degradovaná a učiteľ telesnej výchovy patrí ešte aj v tomto hodnotovom suteréne kdesi na chvost. I keď samotný predmet môže poskytnúť len určité (nie dostatočné) množstvo pohybu, telesná výchova zohráva dôležitú úlohu pri vytváraní klad-

„Cvičiť alebo necvičiť?“

ného vzťahu detí k pohybu, ako aj predpokladov pre správne návyky z pohľadu zdravia. Nemalé finančné prostriedky sa investujú do športových zariadení. Fajn. Lenže kto sa bude deťom venovať? Ak je oduševnený učiteľ alebo tréner, vždy si nájde spôsob a miesto na športovú činnosť a deti získajú pre pohyb svojím prístupom. Dá im oveľa viac ako len dobré materiálne podmienky. Táto skutočnosť akoby kompetentným unikala.

Aké sú možnosti?

Predstavte si predsedu vlády ruka v ruke s ministrom zdravotníctva a ministrom školstva, ako uprostred krdľa detí unikajú v ľahkom poklese pred televíznymi kamerami a takýmto spôsobom propagujú pohyb pre zdravie? Po skončení akcie by na tlačovej konferencii ďakovali učiteľom za to, že okrem

vedomostí vstúpajú deťom zdravé návyky, aby výkonný softvér v hlavách detí mal zodpovedajúci hardvér – telesné schránky. Celú show by, pochopiteľne, s radosťou financovali zdravotné poisťovne, ktorých marketingové kalkúlace by potvrdzovali, že toto je tá správna cesta, ktorá zaručuje zníženie výdavkov na zdravotnú starostlivosť obyvateľstva a o to viac peňazí ostane „doma“. A všetci by boli spokojní. Nádherná predstava.

Dobré, nechajme sny a idealistické predstavy bokom. Keďže peňazí je málo a vláda má iné priority, netreba si robiť ilúzie, že by sa v odmeňovaní učiteľov niečo prudko zmenilo. Určite by na začiatok pomohlo aspoň morálne ocenenie.

V reálnom živote sú dostupné náhradné riešenia napr. vo forme fitnesscentier, osobných trénerov,

rehabilitačných pracovísk ... Existuje aj veľké množstvo individuálnych aktivít zameraných na deti a mládež, aby sa zapojili do pohybových aktivít na školách, v krúžkoch, v kluboch, avšak mnohé s malým účinkom. Konkrétna skúsenosť so spolupráce so Združením astmatikov Slovenska je taká, že sa štatisticky nezvýšil záujem pacientov o cvičenia napriek tomu, že ich lekári informovali o priaznivých účinkoch cvičenia na zdravotný stav (v optimálnom prípade o možnosti dokonca celkom prestať užívať lieky) a že mali vstup na zdravotné cvičenie zdarma. Brať lieky je asi pohodlnejšie.

Veľkým prínosom bol Národný projekt „Zvýšenie kvalifikácie učiteľov telesnej a športovej výchovy“. Cieľom projektu bolo prispieť ku skvalitneniu výučby telesnej výchovy tak, aby boli hodiny TV čo najefektívnejšie a aby čo najviac motivovali deti k pravidelnému pohybu aj mimo vyučovania. Možno by sme v tomto bode mohli trochu zmeniť rétoriku v tom, že úplne by stačilo, ak by sme deti od pohybu neodnaučili. Všetky mláďatá v prírode sú totiž prirodzene fyzicky aktívne, ale človek tie svoje v určitom veku posadí do lavíc a zakáže im prirodzene sa hýbať. Pri tejto téme netreba zabúdať na tých v poradí dôležitosti na druhom mieste – učiteľov. Zvládnuť organizačne masu detí nabitých energiou je veľmi náročné. Klobúk dolu pred touto prácou. Viest' hodinu telesnej výchovy znamená čeliť navyše aj rizikám zranenia. Z pohľadu prevencie je najúčinnnejšie udržať disciplínu za každú cenu a vyhnúť sa

riziku (necvičiť), čo je však v protiklade s tým, čo biologický materiál potrebuje – spontánny pohyb. Školstvo má dosť problémov, ale treba naďalej diskutovať o ich podstate a vzdelávať nielen deti, ale aj učiteľov a hlavne rodičov. Zdravie je často len v našich rukách a ak si niekto myslí, že ho zachráni farmaceutický priemysel, nech sa páči.

Boris Čechvala

Národné športové centrum

Ne/dostatok pohybu vplýva na:

- kardiovaskulárne choroby (srdco-cievne ochorenia)
- choroby pohybového aparátu – ochabnuté svaly a z toho vyplývajúce nesprávne držanie tela (bolesti chrbtice, kolien, bedrových kĺbov, ...)
- arteriosklerózu
- krvný tlak
- mozgovú mŕtvicu
- rakovinu hrubého čreva
- dnu
- problémy so žľazníkom
- rakovinu prostaty u mužov, prsníka a reprodukčných orgánov u žien
- menštruáciu a problémy s otehotnením, donosením dieťaťa
- osteoporózu – rednutie a lámavosť kostí
- cukrovku
- pružnosť pokožky, celulitídu
- vypadávanie vlasov
- duševné problémy, psychické ochorenia
- obezitu a jej vedľajšie účinky
- častejšie potenie sa (so sprievodnou arómou)
- estetické problémy, atď.

Ilustračné foto, zdroj: TASR/Štefan Puškáš

Demonštrácia v Poľsku proti rušeniu gymnázií prilákala desaťtisíce ľudí

Desaťtisíce poľských učiteľov a rodičov 19. novembra demonštrovali proti zámeru vyradiť v krajine zo systému škôl gymnáziá, ktoré v súčasnosti slúžia študentom vo veku 12-16 rokov. Protest v centre Varšavy, ktorý zorganizoval odborový zväz pedagógov, bol ďalším verejným prejavom nespokojnosti Poľakov s politikou vlády konzervatívnej strany Právo a spravodlivosť (PiS), uviedla agentúra AP.

Podľa návrhu ministerstva školstva sa má na budúci rok začať s postupným rušením gymnázií, keďže úroveň výučby je hodnotená ako nedostatočná. Tieto trojročné stredné školy majú v Poľsku zaniknúť v rámci plánovaného návratu k pôvodnému systému pred roka 1999, tvorenému osemročnými základnými a štvorročnými strednými školami.

Organizátori uviedli, že na demonštrácii sa zúčastnilo približne

50.000 ľudí. Učitelia vyjadrovali obavy zo straty zamestnania a upozorňovali, že v prípade uskutočnenia vládneho zámeru bude potrebné narychlo zostavovať nové učebné osnovy.

Varšava bola za posledný rok opakovane dejiskom masových protestov proti krokom vládnych konzervatívcov, a to najmä tých, ktoré podľa kritikov ohrozujú fungovanie Poľska ako právneho štátu.

Zdroj: TASR

Tisíce učiteľov a rodičov protestovali v centre Varšavy.

Zdroj: TASR /AP

Vzácná návšteva z Kene na OA v Leviciach

Troch kenských učiteľov a jedného absolventa strednej školy privítali na Obchodnej akadémii v Leviciach. 14. novembra 2016. Bola to už piata návšteva z Kene na tejto škole, ktorá začala privítaním vedením školy a prehliadkou školy. Počas návštevy sa učitelia OA snažili odovzdať kenským učiteľom čo najviac informácií o nových metódach vyučovania. Workshop eTwinning bol zameraný na metodiku medzinárodnej spolupráce s využitím moderných nástrojov Web 2.0, čo bolo pre Keňanov inšpirujúce a motivujúce. Počas besedy so študentmi OA sa debatovalo o rozvojovej spolupráci Slovenska s Keňou a jej prínose. Cvičné firmy prezentovali svoju prácu s praktickými ukážkami práce manažmentu a zároveň overili prezentačné zručnosti žiakov.

Školský vzdelávací program Obchodnej akadémie v Leviciach obsahuje v rámci odborných predmetov a cudzích jazykov zameranie na multikulturálne vzdelávanie žiakov. Vďaka spolupráci s Nadáciou Pontis a jej manažérom Jakubom Šimekom sa škola podieľa na naplňaní rozvojových projektov a projektov spolupráce medzi strednými školami v Keni. Od roku 2012 OA v Leviciach pravidelne navštevujú učitelia a posledné dva roky aj absolventi stredných škôl z Kene. Táto spolupráca bola spoiatku zame-

raná na moderné vyučovacie metódy. Následne potom, ako Ing. Daniela Skladanová, učiteľka odborných ekonomických predmetov, vycestovala do Kene vyškolili prvých učiteľov na používanie projektového vyučovania a zamerala sa na zmenu tradičného vyučovania v prospech zvyšovania kvality vyučovacieho procesu prostredníctvom moderných vyučovacích metód s podporou IKT. Neskôr sa založili prvé cvičné firmy na stredných školách v Keni podľa programu cvičných firiem na Slovensku, čím kenski žiaci získali

podnikateľské zručnosti pre reálny život. Študenti boli školení tak, aby si rozvíjali svoje manažérske zručnosti v cvičných firmách a podporovali podnikateľské zručnosti marketingovými prezentáciami. Do týchto aktivít je dnes už zapojených 12 stredných škôl z oblasti Voi v Keni s viac ako tridsiatimi cvičnými firmami.

Slová kenských hostí: „chceme učiť ako učia vaši učitelia - s priateľským prístupom ku žiakom, tvorivo a pomocou informačno-komunikačných technológií“ nás uistujú, že na OA v Leviciach ideme správnym smerom v oblasti vzdelávania a výchovy našich žiakov. **Zuzana Mészárosová**
Daniela Skladanová

Deťom nie je ľahostajná ochrana prírody

Jeseň pomaly odovzdáva žezlo pani zime. No našim deťom práve v tomto období nie je ľahostajná otázka ochrany prírody. Zmyslom výchovy je naučiť deti dávať bez očakávania návratnosti. O tom, že deti rozumejú, čo to znamená, svedčí aj veľký záujem zúčastniť sa zberovej činnosti. V priebehu jesenných mesiacov bolo v našej škole vyhlásených niekoľko zberov.

Okrem celoročne prebiehajúcich zberov plastových uzáverov na pomoc zdravotne postihnutým ľuďom a zberu elektroodpadu, sa deti zapojili aj do zberu gaštanov a starého papiera. Zber gaštanov organizuje naša škola každoročne v spolupráci s Poľovníckym združením Podlavice. Tento rok aj napriek daždivému počasiu naše deti vyzbierali 2 662 kg gaštanov. A tak majú zvieratá v zime zabezpečené dostatočné množstvo krmiva. Príroda hlavne na jeseň dokáže svojou nádhernou hrou farieb potešiť dušu nejedného človeka. Preto nie je zanedbateľná ani skutočnosť, že vďaka zberu sa každoročne zachráni pred výrubom mnoho stromov.

V tomto jesennom období žiaci našej školy nazbierali 16 100 kg starého papiera, a tým zachránili

približne 128 dospelých stromov. Vyvrcholením usilovnej práce bolo zorganizovanie jesenných slávností, na ktorých si deti spolu s rodičmi mohli z prírodných a odpadových materiálov vytvoriť rôzne výrobky. Obrovské tekvice sa pod šikovnými rukami oteckov a mamičiek menili na umelecké diela.

Ukončením príjemného popoludnia bola prechádzka so svietlujúcimi lampiónmi na neďaleké školské ihrisko. Na túto príjemnú atmosféru nám z predzáhradky školy svietili vyrezané tekvice, ktoré symbolizovali zapálenie ochranného plamienka v každom detskom srdiečku, lebo to, čo dávame, sa nám vráti mnohonásobne.

Mgr. Jana Zacharovská,
ZŠ SSV Banská Bystrica

Gymnázium v Púchove hostilo študentov z 9 krajín na YES EVENT

Migrácia a integrácia boli hlavnými témami medzinárodnej školskej konferencie YES EVENT. Hostiteľom v poradí 12. ročníka konferencie spájajúcej už viac ako desaťročné školy z európskych krajín bolo Gymnázium v Púchove.

Konferenciu slávnostne otvorili v pondelok 14. novembra v Mestskom divadle v Púchove. „Som rád, že Gymnázium v Púchove participuje na jedinečnom medzinárodnom pro-

jekte YES EVENT, ktorý povzbudzuje mladých ľudí do výmeny skúseností a názorov v rôznych európskych a celospoločenských témach.

Tohtoročnou témou je migrácia a integrácia, čo je podľa mňa veľmi komplikovaná téma na jednej strane, na strane druhej však veľmi aktuálna a potrebná, keďže o migrantoch a utečencoch počujeme každý deň,“ skonštatoval počas otvorenia predseda Trenčianskeho

samosprávneho kraja Jaroslav Baška.

Študenti z deviatich európskych krajín strávili niekoľko dní na Slovensku. Bol pre nich pripravený okrem prednášok, prezentácií a diskusií s dôrazom na výmenu skúseností a názorov aj sprievodný program. Pre žiakov naplánovali aj prehliadku priestorov Národnej rady Slovenskej republiky v Bratislave.

Zdroj: TASR

Významné ocenenia pre UVLF v Košiciach

Univerzita veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach si minulý týždeň pripísala na konto dve významné ocenenia. Dva dni po získaní prestížnej Národnej ceny za kvalitu prišla z Bratislavy do Košíc ďalšia cena.

V kategórii Celoživotné zásluhy v oblasti vedy a techniky za významný príspevok k rozvoju molekulynej diagnostiky a epizootológie vírusových nákaz zvierat cenu získal prof. Ing. Štefan Vilček, DrSc., z katedry epizootológie a parazitológie UVLF v Košiciach. Počas galavečera, ktorý bol vyvrcholením Týždňa vedy a techniky na Slovensku mu ju v priestoroch Incheba Expo Bratislava odovzdal minister školstva, vedy, výskumu a športu SR Peter Plavčan.

„Potešilo ma, že som získal toto významné ocenenie. Jedným dychom však musím dodať, že na mojej výskumnej práci sa podieľali desiatky domácich a zahraničných spolupracovníkov, ktorí sú spoluau-

tormi spoločných publikovaných vedeckých prác. Chcem sa im poďakovať za kolegiálny prístup pri riešení vedeckých problémov, za tvorivú atmosféru, za množstvo spoločných nápadov. Na pyramíde tohto spoločného úsilia a za optimálnych pracovných podmienok na UVLF sa zrodilo toto ocenenie“, vyjadril poďakovanie profesor Vilček. Profesorka Mojžišová sa vrátila s ocenením

UVLF v Košiciach zabodovala v prestížnej súťaži Národná cena SR za kvalitu. Univerzita sa môže pochváliť významným Ocenením zlepšenia výkonnosti, ktoré získala v súťaži Národná cena SR za kvalitu (CAF). Súťaž, ktorá je svojimi kritériami porovnateľná s národnými ce-

Minister školstva Peter Plavčan odovzdáva cenu profesorovi Štefanovi Vilčekovi.

nami za kvalitu udeľovanými takmer vo všetkých európskych krajinách každoročne vyhlasuje Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.

Ocenenie si v utorok v bratislavskom Primaciálnom paláci prevzali za prítomnosti ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Jána Richtera, ministra hospodárstva Petra Žigu a ministra školstva Petra Plavčana rektorka UVLF v Košiciach prof. MVDr. Jana Mojžišová PhD. a prorektor prof. MVDr. Jozef Nagy PhD. z rúk predsedu Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo (ÚNMS) Slovenskej republiky Pavla Pavliša.

Národná cena SR za kvalitu je najprestížnejšou národnou cenou kvality pre organizácie a zároveň najvyšším možným stupňom uznania, ktoré je na Slovensku možné dosiahnuť. Založená je na aplikácii modelov kvality, ktoré sa používajú v súťaži Európska cena za kvalitu a

udeľuje sa v dvoch sektoroch - podnikateľskom a verejnom. Jej úlohou je pomáhať rozvoju podnikateľského sektoru a verejnej správy a povzbudiť organizácie k trvalému zlepšovaniu kvality všetkých činností.

„Za hlavný prínos našej účasti v súťaži považujeme jednoznačne získanie ďalších cenných skúseností počas celého priebehu súťaže. Napríklad skúsenosti s vývojom ľudských zdrojov, kedy je evidentný pozitívny posun v prístupe členov CAF tímu k samotnej samohodnotiacej správe.

Tiež prístup radových zamestnancov pri získavaní ich názorov na rôzne oblasti súvisiace s hodnotením kvality je veľmi cenný a potvrdzuje, že cesta po ktorej sme sa vydali, je správna.

Kvalita vo všetkých oblastiach je pre nás absolútnou prioritou“, vraví prof. MVDr. Jana Mojžišová PhD. Dodáva, že počas súťaže identifikovali aj slabšie stránky v riadení a vyhodnocovaní kvality a získali iný pohľad na hodnotenie manažérskych procesov. „Účasť v tejto súťaži jednoznačne odporúčame aj iným organizáciám, ktoré majú seriózny záujem o zvyšovanie úrovne manažovania kvality“, vraví hrdá rektorka.

V súťaži Národná cena SR za kvalitu nezabodovala košická univerzita prvýkrát.

Tohto roku to bola už jej tretia účasť v súťaži a nikdy sa z Bratislavy do Košíc nevrátila s prázdnyimi rukami - v rokoch 2012 a 2014 získala Ocenenie za zapojenie sa do súťaže.

PhDr. Natália Novotná

Rektorka UVLF v Košiciach prof. MVDr. Jana Mojžišová PhD. a prorektor prof. MVDr. Jozef Nagy PhD., ktorí získali ocenenie.

Prví absolventi kremnickej SUPŠ pripravili spoločnú výstavu

Kremnická Súkromná škola úžitkového výtvarníctva (SŠÚV), v minulosti Stredná umelecko-priemyselná škola (SUPŠ), si v tomto školskom roku pripomína 50. výročie svojej existencie. Úspešných pätnásť z prvých absolventov v rokoch 1970–1972 a dvaja z prvých pedagógov sa rozhodlo spoločne stretnúť prostredníctvom výstavy a pozvať tak na stretnutie a spomínanie nielen svojich spolužiakov.

Výstava s názvom Stretnutie v rokoch po rokoch v Galérii NBS - Múzea mincí a medailí v Kremnici potrvá od 24.11.2016 do 27.1.2017.

Svojimi výtvarnými dielami sa budú

prezentovať Vladimír Durbák, Ondrej Ďurian, Ladislav Jurovatý, Pavel Károly, Peter Klauďný, Marcela Korkošová, Július Mojžiš, Juraj Opršal, Viliam Pirchala, Mária Poldaufová, Jindřich Prášil, Ivan

Riabič, Milan Sokol, Ján Volka, Soňa Zemánková, Ján Korkoš a Milan Ormandík.

"Výstava podporuje myšlienku kolektívneho stretávania sa kontinuálne tvoriacich a úspešných umelcov doma i vo svete z radov absolventov SUPŠ (SŠÚV) na pôde kremnickeho múzea," informovala Erika Haas Kianičková z Múzea mincí a medailí v Kremnici.

Zdroj: TASR

Celoslovenská súťaž Mladí klaviristi priniesla mnoho ocenení

Základná umelecká škola Eugena Suchoňa v bratislavskej Dúbravke, ktorej zriaďovateľom je hlavné mesto SR Bratislava, úspešne ukončila ďalší, v poradí už 10. ročník celoslovenskej súťaže Mladí klaviristi. Súťaže sa zúčastnilo 59 súťažiacich z celého Slovenska v hre na klavír. Absolútne ocenenie súťaže získala žiačka bratislavskej ZUŠ Jána Albrechta.

„Tento ročník celoslovenskej klavírnej súťaže Mladí klaviristi bol vskutku výnimočný a moja vďaka patrí nielen súťažiacim a pedagógom, ale aj porote a organizačnému tímu,“ povedala riaditeľka ZUŠ Eugena Suchoňa Zuzana Horváthová. V poradí už 10. ročník bol podľa riaditeľky veľmi úspešný aj pre bratislavské základné umelecké školy. Absolútnou víťazkou súťaže sa totiž stala žiačka zo ZUŠ Jána Albrechta na Topoľčianskej v Bratislave, Bratislavčanka Ema Somolányiová, ktorá získala aj cenu za najlepšie predvedenie skladby Johanna Nepomuka Hummela.

Víťazka získala umelecké dielo od akademickej maliarky Veroniky Gabčovej Lučeničovej.

Najúspešnejším pedagógom, ktorý získal mimoriadnu cenu – Cenu riaditeľa ZUŠ Eugena Suchoňa, sa stala Jana Boudová zo ZUŠ Jána Albrechta. Mimoriadnu cenu získala aj Nikol Bacigálová zo ZUŠ Jána Albrechta, ktorá bola najmladšou účastníčkou súťaže. Mimoriadne ocenenia za najlepšie prevedenie skladieb získali aj žiaci zo ZUŠ Eugena Suchoňa – Maximilián Rada za skladbu Andreja Očenáša a Mária Rašková za prevedenie skladby Eugena Suchoňa.

Medzi ďalšími ocenenými bratislavskými základnými umeleckými školami boli aj ZUŠ Jozefa Kresánka a ZUŠ Miloša Rupeldta. Veľký úspech si však odniesla aj ZUŠ zo Senice, ZUŠ z Modrého Kameňa, ZUŠ Imricha Godina z Vráblov a ZUŠ Ladislava Árvaya zo Žiliny, ako aj ďalšie.

Súťažný repertoár spočíval v interpretácii skladby slovenského autora alebo bratislavského rodáka Johanna Nepomuka Hummela a skladby európskeho skladateľa odlišného štýlového obdobia. Dominovali však skladby od skladateľa Jána Cikkeru, Juraja Hatríka, Dezidera Kardoša, Wolfganga Amadea Mozarta, Andreja Očenáša, Roberta Schumanna,

Jána Zimmera, Domenica Zipoliho, Petra Iljiča Čajkovského, Frederika Chopina, ale aj iných významných skladateľov.

Súťažiacich hodnotila porota v zložení PhDr. Helena Suchoňová, Mgr. Mária Dravecká, Júlia Novosedlíková, DiS. art., Doc. Ivan Gajan a Mgr. art. Peter Čerman.

Od roku 2008 patrí táto súťaž do združenia Európskej únie hudobných súťaží pre mladých. Súťaž organizuje Základná umelecká škola Eugena Suchoňa s podporou hlavného mesta SR Bratislavy a s poverením Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR.

Informovala o tom Katarína Kohútiková z Kancelárie primátora hlavného mesta SR Bratislava.

Interaktívny projekt Hrou proti AIDS

Zážitkové učenie na Základnej škole Komenského 22 vo Svidníku sme dňa 9. 11. 2016 realizovali v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva vo Svidníku. Žiaci 9. ročníkov plnili úlohy interaktívneho projektu Hrou proti AIDS.

Projekt Hrou proti AIDS je projekt primárnej prevencie HIV/AIDS, ktorého cieľom bolo dať možnosť žiakom netradičným spôsobom - hrou získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV i ďalších prenosných infekciách. Nabádal žiakov k premýšľaniu o vlastných postojoch a správaní sa v možných rizikových situáciách. Žiaci pracovali v skupinách a plnili interaktívnu hru s prvkami súťaže na piatich stanovištiach. Úlohy boli veľmi zaujímavé, prehĺbili vedomosti žiakov o jednotlivých spôsoboch prenosu infekcií vírusom HIV, pôsobili na formovanie osobných postojov k partnerskému vzťahu, učili ich byť zodpovední za svoje konanie. Pantomímou vyjadrovali svoje pocity, a práve pri tejto aktivite nechybal smiech a veselé zážitky.

Aký je život človeka s HIV/AIDS?

Odpoveď na túto otázku žiaci získali pri poslednom stanovišti, ktorého úlohou bolo ich viesť k tolerancii a pochopeniu osôb infikovaných vírusom HIV.

Odstrániť predsudky a mylné názory je veľmi ťažké, ale práve takýmto projektom sa o to snažíme. Spätnú väzbu nadobudnutých vedomostí sme získali porovnaním vstupného a výstupného dotazníka.

Projekt realizovali odborní pracovníci: MUDr. I. Senajová, MVDr. V. Michališínová, J. Ufnárová, Mgr. E. Podaná a Mgr. J. Vanatová.

Za dlhoročnú a vynikajúcu spoluprácu vrelo ĎAKUJEME!

Koordinátorka projektu PaedDr. Viera Cahajlová

Žiaci pracovali v skupinách a plnili interaktívnu hru s prvkami súťaže na piatich stanovištiach.

Podporu handicapovaných cítime aj na ihrisku, hovoria Hrošovský a Švento

Futbaloví reprezentanti Patrik Hrošovský a Dušan Švento spoločne s AAA AUTO dva dni pred zápasom s Litvou potešili handicapovaných v zariadení komunitnej rehabilitácie Gaudeamus na Mokrohájskej ceste v Bratislave. Klientom rozдали dresy, podpisovali kartičky a ochotne odpovedali na zvedavé otázky.

Klienti centra privítali reprezentantov Patrika Hrošovského a Dušana Šventa s veľkým nadšením a očakávaním. Mnohí z nich sú futbaloví fanúšikovia, nechýbali objatia, podania rúk a počas celého stretnutia úprimná radosť. „Som rád, že som mohol byť súčasťou tejto

akcie. Ako futbalista viem, aké je dôležité na sebe tvrdo pracovať a títo mladí ľudia presne to robia, je to úžasné. Obdivujem tiež personál, s akým entuziazmom sa o nich stará,“ povedal Dušan Švento. Patrika Hrošovského deti zaplavili množstvom otázok: „Pýtali sa na

Na tvárach klientov centra bolo vidieť nadšenie a radosť.

Futbalisti Patrik Hrošovský a Dušan Švento počas návštevy centra Gaudeamus na Mokrohájskej ceste v Bratislave.

tréningy, či vydržíme toľko behať a či nie sme unavení, boli veľmi milí. Obdivujem ich silnú vôľu a vytrvalosť.“

Zariadenie komunitnej rehabilitácie Gaudeamus navštevujú deti i dospelí, pomáha im pri adaptácii na samostatný život a bývanie v prirodzenom prostredí. „Klienti v našom centre boli z návštevy reprezentantov nadšení. Mnohí z

nich futbal pravidelne sledujú, hráčov hneď spoznali. Zo stretnutia mali obrovský zážitok, dodalo im energiu a silu. V piatok budú reprezentácii v zápase s Litvou držať palce pri televíznej obrazovke v podpísaných dresoch,“ povedala Katarína Zaťková z komunitného centra Gaudeamus.

Lubomír Šimkovič

Ceny za umenie 2016

Slovenská rektorská konferencia (SRK) udelila vo štvrtok 10. novembra Cenu za umenie 2016 študentovi Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave Jakubovi Dušičkovi za umelecké dielo nadnárodného významu "Vizuálna identita slovenského predsedníctva v Rade EÚ". TASR Informovala o tom Mária Čikešová zo Slovenskej rektorskej konferencie.

Jakub Dušička navrhol logo a vizuálnu identitu slovenského predsedníctva v Rade EÚ, za ktoré získal prvú cenu v rámci verejnej súťaže spomedzi viac ako 200 návrhov. Úspešný návrh vychádza z farebnosti štátnej zástavy a samotné logo je zložené zo základných slovenských diakritických známiok, ktoré sú skomponované ako tváre vyjadrujúce rôzne ľudské emócie.

Dušička absolvoval bakalárske štúdium na Katedre vizuálnej komunikácie Vysoké školy výtvarných umení v Bratislave. V súčasnosti študuje v ateliéri typografie Pavla Bálika na tej istej katedre. Počas štúdia sa postupne profiluje smerom k tvorbe písma, typografii a vizuálnej identite. **Zdroj: TASR**

Netradiční hostia v materskej škole

Opäť pokryla mäkká farebná perina trávu v školskej záhrade v Malých Uherciach. Nastal čas, keď každoročne prilietajú strigy a strigóni z celého sveta – Číny, Zvolena, Nemecka, Česka, Slovenska, Kolačna, Anglicka... aby predviedli svoje umenie.

So spevom sa tento rok zlietali na metlách s ekologickým pohonom vyrobených z rôzneho materiálu a tvaru. Myslíte si, že lietať na metle je jednoduché?

Niektoré staršie strigy, ktorých vek prekročil 300 rokov, museli tie najmladšie naučiť aj ako metlu správne držať.

A potom to začalo. Strigy a strigóni predviedli svoje umenie a šikovnosť pri lapaní pavúkov v sieti, hádzaní „detí“ do pece, triafaní bačkory do strašidla, kotúľaní guľového blesku, manévrovaním na metle medzi prekážkami.

Všetky strigy zvládli predpísané disciplíny, občerstvili sa strašidelnými dobrotami, ktoré by z vás určite nikto nedal ani do úst. Chutili im pavúčie siete, dáždovky, dračie pazúrky, zapíjali žabím slizom a pod.

Pasovanie za strigu a oprávnenie lietať s ľahkosťou a bezpečne na metle sa stalo počas záverečného slávnostného ceremonálu.

Od radosti z úspechu si zaspievali, zatancovali okolo ohňa a už sa

vznášali ako vtáčí krdel nad Malými Uherciami. A o chvíľu fukí fuk a vyjasnilo sa.

Jana Šútorová

Myslíte si, že lietať na metle je jednoduché? Niektoré staršie strigy, ktorých vek prekročil 300 rokov, museli tie najmladšie naučiť aj ako metlu správne držať. A hod do pece lopatou zvládnu už len majstri.

50 rokov ide mať, spomienok tisíc drieme v nás...

Je bežný deň a predsa iný. Kráčam chodníkom k našej škole, uvedomujúc si vzácnosť a neopakovateľnosť tejto chvíle. Je 11. november 2016 a Základná škola s materskou školou, Školská 1575 v Hriňovej oslavuje 50 rokov svojho vzniku. Roky, ktoré v živote človeka znamenajú akýsi most, ktorým sa na chvíľu vraciam späť do svojich spomienok. V myšlienkach sa odvíja jeden veľký príbeh, v ktorom bežia ako na filmovom plátne veselé i smutné okamihy, kde hlavnými hrdinami príbehu sú učitelia a ich žiaci. Takýto príbeh prežíva i naša škola.

Dovoľme jej vrátiť sa po pomyselnom moste spomienok, oživiť momenty tak vzácne a krásne a spomaliť čas, ktorý nám aspoň v tento deň dovolí zaspomínať a zastaviť sa.. Všetci tí, ktorí tento príbeh žili a žijú i dnes, si to predsa zaslúžia. Do roku 1918 boli v Hriňovej dve školy s maďarským vyučovacím jazykom. Rázovitá obec, v ktorej sa chlieb nerodil ľahko a ťažká robota na terasovitých políčkach nedovolila ľuďom vydýchnuť, im predsa dala dobrých a pracovitých ľudí. Gazdovia v snahe pomôcť vzdelanosti sami zakladali školy, v ktorých vyučovali deti po slovensky. Učilo sa iba v zime so zameraním na čítanie a písanie. V roku 1964 začali zemné práce pri výstavbe deväťročnej Základnej školy v Hriňovej. Jej veľký deň nastal 1. septembra 1966 kedy škola otvorila svoje brány 569 žiakom ktorí sa vyučovali v 24 triedach a 26 - člennému pedagogickému kolektívu na čele s pánom riaditeľom Martinom Melicherčíkom. Tak sa začala písať história školy pod majestátnou Poľanou.

Škola patrila medzi najmodernejšie v okrese prišli prvé úspechy vo výtvorných súťažiach, v atletike, bežeckom lyžovaní, ale aj v matematike, fyzike, chémii i ruskej

olympiáde. Školu nesprevádzali len chvíle ľahké a veselé. Vedenie školy a pedagogickí zamestnanci museli riešiť problémy materiálneho charakteru. Bolo potrebné dobudovať telocvičňu, dielne, školskú jedáleň, športový i školský areál. Pomocnú ruku však podali žiaci aj ich rodičia. Ako plynul čas, škola rozkvitla a vítala nových žiakov i pedagógov. Život v nej môžeme prirovnať k vtáčiemu hniezdu, ktoré pani učiteľky vytvorili ako symbol osláv našej školy. Zdobí chodbu školy a nesie v sebe odkaz. Je v ňom ukrytých 50 rokov vedomostí, tradícií, ľudskosti, radostí i smútkov, ktoré život so sebou prináša.

Druhý domov

Poskytuje druhý domov a ochranu svojim žiakom. Aby sa hniezdo neporušilo na to dávajú pozor učitelia, vychovávatelia nielen v čase rokov, ktoré dieťa strávi v škole, ale i potom. Sú šťastní, keď sa ich zverencom darí, ale bolí ich duša a vypadnú i slzy, keď vtáčatá pri svojom odlete poblúdia alebo si zvolia nesprávnu cestu. Sú ako vtáčia mama, ktorá dohliada na svoje vtáčence. Sú však aj takí, ktorí už s nami nemôžu prekročiť bránu školy. Tak ako v tichosti žili, pracovali, tak aj v tichosti

Na snímke ZŠ s MŠ Hriňová.

Autor: Mgr. Anton Trebulá

odišli. Naplnili svoje poslanie, ale už nevládali dohliadať na svoje vtáčence. V našich srdciach ostanú navždy a v týchto slávnostných chvíľach budeme na nich spomínať. Zanechali však niečo vzácne, nezmazateľnú stopu vedomostí, dobroty. Nežili pre seba, a preto im ďakujeme. Naše hniezdo stráží a naďalej zdokonaľuje pani riaditeľka Mgr. Emília Trebulová, ktorá je vzácna svojou ľudskosťou a pracovitosťou. Vie povzbudiť, pokarhať, podať pomocnú ruku. Váži si prácu svojich pedagogických i nepedagogických zamestnancov.

Od roku 1991 pevne drží svoju takto v rukách a vedie školu k víťazstvám a úspechom. Jej predstavy o chode školy pomáhajú naplňovať jej zástupcovia Mgr. Juraj Francisty a Mgr. Viera Švoňavová. Škola žije svoj príbeh, ktorý sa skladá z každodenných maličkostí. Všetky tie radosti, ale i starosti predsa patria k životu školy. Všetkým nám ide predsa o spoločnú vec, aby naše hniezdo bolo pevné. Úspechy svojich žiakov si veľmi ceníme sme hrdí na to čo dosiahli v literárnych, výtvarných i športových súťažiach. Matematické olympiády, spevácke talenty, popredné umiestnenia na krajských i celoslovenských súťažiach. Ctíme si tradície a vstúpime žiakom lásku k svojej domovine. Nezabúdame na tých žiakov, ktorí už dávno žiakmi našej školy nie sú. Kráčajú, svojou cestou, sú z nich skvelí a statoční ľudia. O mnohých sa dočítame v novinách, alebo ich vidíme na televíznych obrazovkách. Sme radi, že prijali pozvanie vrátiť sa do svojej školy. Náš bývalý kolega Mgr. Stanislav Horník, ktorý je primátorom Hriňovej, je jedným z tých, ktorí prejdú tiež bránou školy. Zažil atmosféru triedy plnej detí a vie pochopiť i doceniť náročnosť učiteľskej profesie. Možno nie sme

výnimoční, ale v niečom budeme jedineční -vieme prijať každú myšlienku, nápad a urobiť niečo pre radosť a dobro. Hovorí sa, že úspech je nájdená vnútorná harmónia a výsledok správneho rozhodnutia.

Myslím, že sme sa rozhodli správne podeliť sa v dnešný deň o tieto okamihy s mnohými ľuďmi.

Ďakujeme všetkým, ktorí nám pomohli zorganizovať túto nádhernú udalosť. Tešia sa s nami vyjadrujú slová vďaky a obdivu. Ďakujeme aj našim sponzorom, ktorí prispeli finančnými prostriedkami, ale i vecnými darmi. Chodník k škole sa skracuje a je čas otvoriť dvere, prerušiť tok spomienok, nasať do seba tú neopakovateľnú atmosféru. Vyhľadať v dave svojich kolegov a zbaďať v ich tvárach hrdosť, rešpekt, ale hlavne radosť. Dnes nás ešte viac zjednotí i naša školská hymna, ktorej slová mi písalo pero akosi samo. Šli totiž priamo zo srdca. Ďakujem za všetkých svojich kolegov za hrdosť, ktorú pociťujeme každý deň, keď otvárame dvere našej školy za tento vzácny deň, o ktorý sa môžeme s vami podeliť.

Ulica Školská víta vás, na nej tak krásne plynie čas

Základná škola na nej v tichu stojí, Poľana nad ňou drží stráž.

Kráčal k nej žiačik maličký, zvládol i ťažké básničky.

Hriňovú svoju verne v srdci nosí, v kroji si spieva pesničky.

Tak pod', daj sa viesť, nájdi ju rýchlo a hneď. Úžasnou školou je, humor a smiech v nej stále zníe.

50 rokov ide mať, spomienok tisíc drieme v nás, brány jej otvor zas.

A ak vieš, zastav čas, spomínaj, čo zažil si tu, v srdci máš...

Úspechy krásne výsledky, futbal a Biele Baletky učiteľ' za tým

Všetkým vzduchu stojí diplomy, potlesk, spomienky...

Mgr. Dagmar Střelcová

Absolventi SPŠE Prešov ocenení ministrom školstva

Pri príležitosti Dňa študentov sa každoročne na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky udeľuje Pamätný list svätého Gorazda výnimočným študentom. Toto slávnostné odovzdávanie ocenení sa tento rok uskutočnilo 14. novembra v Bratislave.

Medzi výnimočných študentov jednoznačne patria aj absolventi Strednej priemyselnej školy elektrotechnickej v Prešove, Jerguš Lejko a Štefan Štefančík. Počas štúdia v Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej v Prešove absolvovali mnoho významných súťaží, v ktorých boli veľmi úspešní. Za zmienku stoja súťaže – ZENIT, v ktorej sa umiestnili chlapci na popredných miestach niekoľkokrát, súťaž Junior Internet a súťaž Mladý tvorca. Za úspechy v in-

formatických a matematických súťažiach získali Lejko a Štefančík Čestné uznanie od IT Valley Košice. V uplynulom školskom roku dosiahli významné úspechy v súťaži AMAVET – Festival vedy a techniky, kde získali 1. miesto v celoštátnom kole so svojím projektom Cloudový informačný systém. Tento projekt im priniesol postup na Vernadského národnú súťaž v Moskve, kde sa chlapci prezentovali na medzinárodnej úrovni, a tým úspešne reprezentovali nielen našu školu, ale aj Slovenskú republiku. Ich úsilie a nadanie počas štyroch rokov bolo ministrom školstva Ing. Petrom Plavčanom, CSc. ocenené Pamätným listom svätého Gorazda. Jergušovi a Štefanovi srdečne blahoželáme a prajeme veľa úspechov v budúcnosti.

Mgr. Lucia Liptáková

Mladí Rómovia na východe Slovenska sa v projekte učili, ako začať podnikat'

Dať šancu mladým Rómom zo znevýhodneného prostredia rozbehnúť vlastné podnikanie má projekt Buduj svoju budúcnosť. Od jesene minulého roka ho realizuje Združenie pre lepší život so sídlom v Rankovciach (okres Košice-okolie). Dve desiatky mladých ľudí z Keceroviec, Rankoviec, Vtáčkoviec i Rožňavy v ňom rozvíjalo svoje podnikateľské kompetencie.

"Začali sme takými mäkkými zručnosťami, ako sú komunikácia, tímová práca, kreativita a podobne. To sme potom prepájali na reálne veci, ktorým sa venujú či už študenti obchodných akademii, alebo naozaj aj tvrdí biznismeni. To znamená, že sme skončili písaním podnikateľských plánov, komunikačných stratégií, hľadali sme finančné zdroje cez rôzne startupy či nadácie," priblížil projektový tréner Slavomír Gál.

Téma sociálneho podnikania sa Združenie pre lepší život venuje od roku 2014. V Kecerovciach realizuje projekt "ECOstorey", ktorý zahŕňa výrobu briek z odpadových materiálov, stavbu vykurovacích telies či zriadenie komunitnej bylinkovej záhrady. Druhý nosný projekt v spolupráci s elokovaným pracovníkom košickej Strednej odbornej školy (SOŠ) technickej v rovnakej obci je Romani Suv - Rómska ihla. Ide o skúšobnú zákazkovú

krajičírsku dielňu, kde sa študentky venujú výrobe tradičných rómskych krojov a spoločenských šiat s rómskymi motívami. Dielňa má vytvárať reálne profesionálne prostredie. "Myslím si, že už sme vo fáze, keď vieme, že to má budúcnosť, vieme s tým pracovať. Ostáva perspektíva, čo s tým ďalej – či dať tomu nejakú právnu formu, napríklad v podobe obecnej firmy," uviedla koordinátorka projektu Katarína Šiňanská na workshope v Herľanoch. Súčasťou programu bola aj exkurzia v Kecerovciach.

K účastníckam projektu Buduj svoju budúcnosť patrí Romana Balogová z Vtáčkoviec, absolventka SOŠ s odborom kaderníčka. Jej snom je zriadiť si v budúcnosti vlastný "dom krásy", ktorý by ženám poskytoval nielen kadernícke služby, ale kompletnú starostlivosť vrátane vizáže či úpravy nechťov.

"Myslím si, že po tomto projekte, keď začnem podnikat', viem presne,

Workshopová prezentácia medzinárodného pilotného programu s názvom Buduj svoju Budúcnosť v Herľanoch 14. novembra 2016. Na snímke prezentácia príkladov Dobrej praxe, rómska mládež v Kecerovciach v zákazkovej krajičírkej dielni Rómska ihla.

Zdroj: TASR/František Iván

čo by som mala a čo nemala," zhodnotila na prezentácii výsledkov projektu.

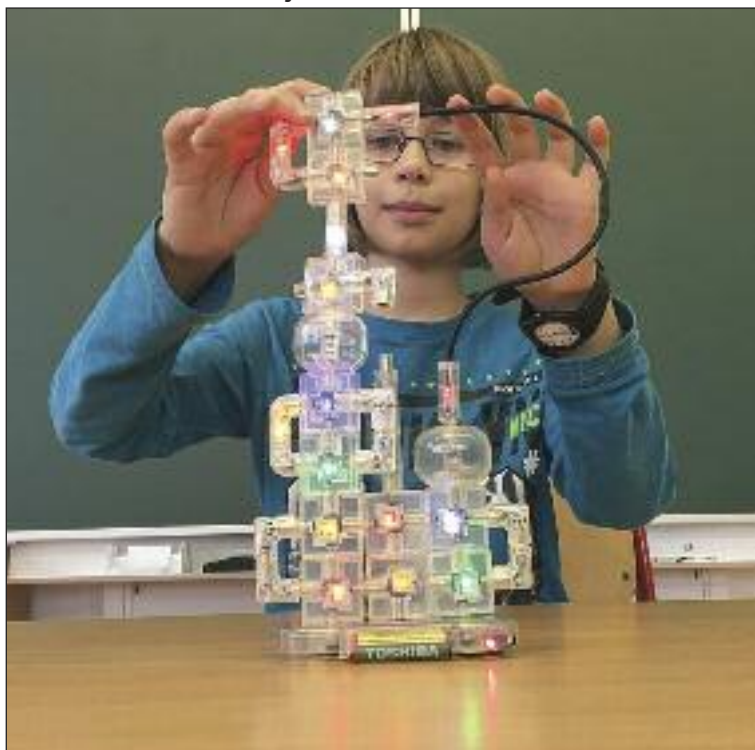
SOŠ technická na Kukučínovej ulici v Košiciach má celkovo desať elokovaných pracovníkov v obciach košického regiónu, ktoré poskytujú nižšie odborné vzdelanie prevažne

rómskej mládeži. Podľa riaditeľa školy Jána Pitucha však vzdelanie nestačí a štát by mal takýmto absolventom pomôcť posunúť sa do pracovného prostredia a finančne podporiť vznik podobných podnikov.

Zdroj: TASR

Veda a technika na vyučovaní nadaných detí

V pondelok 7. novembra 2016 odštartoval trinásť ročník Týždňa vedy a techniky na Slovensku. Do akcie sa zapojili aj nadaní žiaci zo základnej školy na Šmeralovej ulici v Prešove. Cieľom akcie bolo nahliadnuť do sveta vedy a techniky, spoznávať, dozvedieť sa niečo nové a zúročiť svoje vedomosti.

Štvrtáci sa dozvedeli ako premeniť človeka na robota, čo všetko môžu roboty robiť a čo všetko potrebujeme na výrobu robota. Pokus so zdvíhaním vajčeka zasa upútal pozornosť vo vzdelávacom bloku zameranom i na čitateľskú gramotnosť. Radosť priniesla inovatívna stavebnica z Japonska pod názvom LaQ.

Počas týždňa spoznali životy slovenských vynálezcov, ktorí zmenili svet. Objav „stlačeného vzduchu“ reprezentoval Jozef Karol Hell z Banskej Štiavnice. Fotografii a svet modernej optiky Jozef Maximilián Petzval zo Spišskej Belej, ktorý skonštruoval objektív v roku 1840. Prvý rádiový prenos hovoreného slova uskutočnil Jozef Murgaš a skonštruovanie pohyblivej umelej ruky a neskôr náhrad chodidiel na rovnakom princípe zasa Aurel Stodola z Liptovského Mikuláša. Prelom vo vojenstve priniesol vynález vrtuľníka Jánom Bahýľom v roku 1894 a neskôr aj patent Štefana Baniča. Jeho padák fungoval na princípe dáždnika. Nezabudli sme ani na autora nealko-

holického nápoja Vinea, ktorý patrí Jánovi Farkašovi.

Zo životov zahraničných vedcov a vynálezcov najviac upúťali informácie o Albertovi Einsteinovi. Filmový dokument priblížil život Nikolu Tesla, ktorého neraz spájali s mimozemskou civilizáciou.

„Online“ prehliadku laboratória molekulárnych nanovied vo Švajčiarsku zažili vďaka pútavému rozprávaniu doktoranda Radovana Vantu, MSc.. Mladý vedec pôsobí vo Švajčiarskom federálnom inštitúte technológií v Lausanne (École Polytechnique Fédérale de Lausanne). Štvrtákov previedol laboratóriom, pokusom zameraným na rozlíšenie molekúl a zoznámil nás aj so svojím robotom.

Týždeň vedy a techniky prezentovali žiaci výtvarnými prácami zameranými na robotický svet. Zaujímavé informácie o objavoch a vynálezoch priniesli práce o slovenských vedcoch pôsobiach na Slovensku i v zahraničí, a týždeň ukončili prezentáciou vlastných vynálezov.

Mgr. Ľuboš Lukáč

Búra film *RYTMUS* sídliskový sen predsudky mladých?

Spoločnosť eSlovensko prináša rok po premiére filmu Mira Drobneho *RYTMUS* sídliskový sen výsledky výskumu na tému predsudkov mladých ľudí voči minoritám. Výskum sa uskutočnil na vzorke 1084 respondentov vo veku od 12 do 20 rokov s vekovým priemerom 15,5 roka, 95% respondentov vo vekovom intervale 13-18 rokov, zahrnuté boli 7.-9. ročníky ZŠ a 1.-3. roč. SŠ.

Časť tvorili respondenti so skúsenosťou s umiestnením v detskom domove, náhradnej rodine, reedukačnom centre, či výkone trestu, druhú časť tvoril náhodný výber respondentov národne reprezentatívny pre populáciu v spomínanom veku.

Širší výskum mapoval problematiku identity, zážitky mladých s prejavmi neznášanlivosti, sociálnej vzdialenosti a predsudkov voči Rómom. Jeho súčasťou bola spätná väzba na film *RYTMUS* sídliskový sen. Zaujímalo nás, ako ho prijímali mladí, do akej miery podnietil k uvažovaniu, prípadne zmenu postoja diváka.

Čo ukázal výskum?

Film *Rytmus sídliskový sen* videla štvrtina slovenských tínedžerov a stále pribúdajú ďalší. Väčšina tínedžerov (83,6%), ktorí ho videli, sa páčil, viac, ako polovica (53,6%) uvádza, že sa im páčil veľmi. Najviac sa páčil respondentom, ktorí sú otvorenejší vzťahom a spolupráci s Rómami, čo je väčšina (73,3%) tínedžerov.

Väčšina mladých ľudí (64%) po pozretí filmu zostal lepší pocit ohľadom samých seba a ich rodiny. Rovnaké percento opýtaných uvádza, že im pozretie filmu dobre padlo, a že sa po ňom cítili lepšie. Takmer tri štvrtiny (70,4%) tých, ktorí film videli, sa následne zamýšľalo nad tým, čo je pre nich v živote dôležité.

Na základe prieskumu možno povedať, že až 42,4% tínedžerov hovorí, že vďaka filmu sa zlepšil ich postoj k Rómom. O najväčšom zlepšení postojov k nim hovoria tí, ktorí preferujú určitú mieru blízkosti s Rómami.

Najmenej, naopak, film zaujal tých, ktorí zaujímajú k Rómom pozíciu extrémneho dištancu. Menej referujú aj o zmene ich životného postoja. Mladí ľudia s extrémnymi postojmi k Rómom, sa nad prioritami v dôsledku filmu zamýšľali významne najmenej.

Výskum potvrdil, že film sa divákovi páči a pre prácu s väčšinou tínedžerov je užitočný, ako podnet pre diskusiu, zamýšľanie sa nad životnými prioritami a ošetrovanie vlastného sebaobrazu. Cez priblíženie života a osobného príbehu Patrika Vrbovského, rómskeho chlapca vyrastajúceho v nerómskej rodine, zlepšuje postoj divákov k minorite. Je zároveň účinným nástrojom prevencie pre tri štvrtiny mladých ľudí (bežnú populáciu), ako aj tých, vyras-

tajúcich v rizikovejšom prostredí. Menej užitočným nástrojom je pre prácu s tými, ktorí sú už v danej dobe voči minorite neznášanliví.

Z celej vzorky by 24% tínedžerov dalo hlas Ľudovej strane Naše Slovensko a 63,7% hovorí o tom, že takí ľudia sú medzi mladými v ich okolí. V skupine respondentov najextrémnejšie dištancujúcich sa od Rómov je 46,5% takých, ktorí by volili stranu LS NS, čo je trikrát viac, ako v skupine respondentov "tolerantných" (17,3%). Čím boli extrémnejšie postoje respondentov, tým viac ľudí poznali vo svojom okolí, ktorí by túto stranu volili.

"Nikdy mi nenapadlo, že raz budem chcieť použiť *Rytmusa*, ako príklad cieľavedomosti a pracovitosti a ako príklad človeka, ktorý sa dostal niekam vďaka samému sebe a ktorému sa podarilo to, čo málokomu. Najst' mier a pokoru, a tak zvíťaziť nad sebou a všetkými, ale najmä ukázať, ako ťažko sa v spoločnosti rúcajú zažitým stereotypom", dopĺňa informácie z výskumu názor jednej z diváčok. "Zmenila som pohľad na človeka, ktorý na mňa pôsobil ako arogantný, vulgárny a namyslený človek. Budem šťastná, keby si niektoré deti vybrali Patrika Vrbovského ako svoj vzor, svoj idol, keď nevedia ako ďalej, že sa netreba v živote vzdávať a žiť si svoj sen, ísť si za svojim cieľom. Tak veľmi pekne odpovedal na ich zvedavé otázky po skončení filmu, pútavo, zaujímavo a s rešpektom. Je to príklad nevzdávajúceho sa človeka, húževnatého a pracovitého."

"V prípade, že škola má záujem o bezplatné premietanie filmu *RYTMUS* sídliskový sen v jej meste, môže nám napísať na email: marketing@eslovensko.sk. Výskum potvrdil naše zistenia, že film môže byť veľmi efektívnou prevenciou v oblasti extrémizmu a anticiganizmu medzi mladými na Slovensku," doplnil Miro Drobny, režisér filmu.

Prevencia predsudkov a neznášanlivosti

Časozberný dokumentárny film *Sídliskový sen* bol vytvorený za účelom primárnej a zároveň sekundárnej prevencie. Ide o prevenciu predsudkov a neznášanlivosti, špeciálne tých namierených voči Rómom. Sleduje však tiež terapeutické ciele. Využíva príbeh Róma pre ošetrovanie a podporu mladým divákovi pri konštruovaní identity v kontexte náročných okol-

ností, akými môžu byť príslušnosť k minorite (špeciálne rómskej) či skúsenosť detí vyrastajúcich v detských domovoch, náhradných rodinách a podobne.

Cieľ výskumu

Cieľom výskumu bolo získať spätnú väzbu adolescentov na film *RYTMUS* sídliskový sen, ktorý bol vytvorený ako nástroj prevencie. Zámerom bolo tiež priniesť aktuálny obraz o postojoch mladých Slovákov voči minoritám. Zisťovali sme preto mieru akceptácie Rómov slovenskými tínedžermi a rozdiel postojov k Slovákom a k Rómom. Zaujímali nás aj zážitky respondentov s neznášanlivosťou a svedectvo o neznášanlivosti v ich okolí. Za dôležitý faktor v správaní považujeme vzťah každého k sebe samému a preto sme zisťovali aj informácie o jednotlivých aspektoch identity a mieru sebaúcty respondentov.

Dáta boli získavané oslovením škôl a ďalších inštitúcií pre spoluprácu na výskume. Skupinové administrovanie dotazníka prebiehalo v priestoroch škôl a ďalších inštitúcií. Dotazník pozostával z viacerých škál a okruhov otázok - škály zisťujúce zažívanie jednotlivých aspektov identity, zo škály na skúsenosť s prejavmi neznášanlivosti, otázok zisťujúcich mieru sociálneho dištancu k rómskej minorite, mieru predsudkov mladých ľudí voči Rómom. Pýtali sme sa na vlastnú skúsenosť s Rómami a Rómkami. Záverečnú časť tvorili položky týkajúce sa spätnej väzby mladých divákov na film *Sídliskový sen*.

Je možné odlišiť dve časti vzorky s odlišným postupom pri zbere dát.

a) Nenáhodný výber - skupina detí „zraniteľných prostredím“ - vzorka

cielené oslovených respondentov s aktuálnou skúsenosťou s umiestnením v detskom domove, náhradnej rodine, reedukačnom centre, výkone trestu, štúdiom na špeciálnej škole. Ide o 95 respondentov - 8,8% z celej vzorky. V tejto skupine sú významne viac zastúpení Rómovia ako vo vzorke náhodného výberu.

b) Národné reprezentatívny výber pre populáciu v spomínanom vekovom intervale adolescen-cie (ide o „bežnú populáciu tínedžerov“) - 989 respondentov.

Aspekty identity

Ktoré aspekty identity sú pre mladých zdrojom negatívnych emócií ako hnev, smútok či hanba a ktoré zdrojom pozitívnych emócií ako radosť a hrdosť na seba?

Pre celú vzorku 1084 tínedžerov platí, že tie oblasti, ktoré oni ťažko môžu vlastným úsilím ovplyvniť, sú relatívne v poriadku a nie sú zdrojom negatívnych pocitov. Zmiešané pocity sa viažu na oblasti, na ktoré majú mladí dosah - ich sociálne zručnosti, schopnosti, školské výsledky. Zle sa dokážu cítiť aj v súvislosti so vzhľadom, čo je prirodzené pre tento vek, ale aj ohľadom ekonomického zázemia rodiny, čo vypovedá o hodnotách v spoločnosti.

Tínedžeri zo skupiny zraniteľných prostredím sa od ostatných nelíšia v miere ich celkovej sebaúcty, a ani v mnohých aspektoch identity.

Avšak tí z ohrozenej populácie sa významne horšie cítia ohľadom ich ekonomického zázemia, rodiny a rodičov.

Deti z ohrozenej skupiny taktiež významne častejšie prežívajú negatívne emócie ohľadom ich rodu a sexuálnej orientácie.

Prejavy neznášanlivosti

87,5% respondentov sa za posledný

Postoje slovenských adolescentov k menšinám - správa z výskumu 2016

rok stretlo vo svojom okolí s aspoň jedným zo správania, charakterizovaným ako neznášanlivosť.

Opýtaní boli svedkami najmä urážok a posmeškov tvárou v tvár, ignorovania a vyčleňovania tvárou v tvár, iného správania tvárou v tvár, ktoré bolo druhému nepríjemné, zverejnenia/ preposlatia výroku, obrázku alebo videa, ktoré zosmiešňovalo či urážalo a urážok a posmeškov na internete či cez telefón.

66,5 % sa stretlo aspoň s jedným takým prejavom na vlastnej koži.

- Deti z ohrozenej populácie sa signifikantne častejšie stretávajú vo svojom okolí s prejavmi neznášanlivosti a významne viac nenávisťných prejavov zažívajú aj na vlastnej koži.

- V tom, koľko nenávisťných prejavov zažívajú Rómske a nerómske deti nie je štatisticky významný rozdiel.

Sociálna vzdialenosť od Rómov

Mieru akceptácie Rómov mladými ľuďmi na Slovensku sme zisťovali prostredníctvom sociálnej vzdialenosti, ktorú voči nim cítia. Na tento účel bola použitá Bogradusova škála sociálnej dištancie, hovorí o tom, ako veľmi by najradšej respondenti od Rómov dištancovali.

Väčšina tínedžerov 72,2% preferuje určitú blízkosť s Rómami, niektorí aj príbuzenský vzťah (19,9%), vzťah blízkeho priateľstva (39,4%), vychádzania v susedstve, (6,6%) až po vzťah spolupráce v škole (6,3%).

Ostatných 27,8% tínedžerov by si radšej držala od Rómov dištanc.

Zvažujú, ako veľmi s nimi vedľa spolunažívať v jednom štáte, (14,2%) alebo si ich neželajú na Slovensku vôbec (13,5%).

Oproti tolerantným majú tínedžeri s extrémnym postojom významne zvýšenú sebaúctu a zažívajú viac pozitívnych pocitov ohľadom svojho vzhľadu. V tomto prípade je relevantné uvažovať o neprimerane zvýšenej sebaúcte jedincov, keďže optimálna sebaúcta umožňuje človeku vážiť si seba a druhých a k sebe, aj k druhým pristupovať s rešpektom. Jedinci s neprimerane zvýšenou sebaúctou sa nad druhých povyšujú, majú menší náhľad na vlastné skutočné schopnosti, stanovujú si neprimerané ciele a pod. Tí, s najextrémnejším postojom k Rómom zažili v porovnaní s tými tolerantnejšími tínedžermi v priemere najviac nenávisťných prejavov na vlastnej koži a rovnako tak boli svedkami najviac nenávisťných prejavov vo svojom okolí. Je možné, že netolerancia bola kontextom, v ktorom sa formovali ich postoje a predpoklady o ľuďoch a vzťahoch.

Významnú rolu v tom, či sa mladí od Rómov dištancujú zohráva to, či mladí Rómov poznajú z vlastnej skúsenosti alebo nie.

Medzi tými respondentmi, ktorí Rómov z vlastnej skúsenosti nepoznajú, je avýznamne viac tých, ktorí sa od nich dištancujú.

Medzi tými ktorí s nimi majú vlastnú skúsenosť je významne tých, ktorí sú otvorení blízkeho vzťahu s nimi,

alebo vzťahu založenom na spolupráci, či spolžití v susedstve. Deti, ktoré by sa najradšej dištancovali od Rómov, sú aj v skupine tých, ktorí majú skúsenosť s pobytom v detskom domove, náhradnej starostlivosti, štúdiom na špeciálnej škole, nie však vo významne iných počtoch ako medzi deťmi v bežnej populácii. Zato medzi tými, ktorí majú vlastnú skúsenosť s reedukačnými centrami a výkonom trestu je významne viac tínedžerov dištancujúcich sa od Rómov, ako v bežnej populácii.

Tínedžeri a preferencia Ľudovej strany Naše Slovensko Mariána Kotlebu

Z celej vzorky by 24% tínedžerov dalo hlas Ľudovej strane Naše Slovensko Mariána Kotlebu a 63,7% hovorí o tom, že takí ľudia sú medzi mladými v ich okolí.

V skupine respondentov najextrémnejšie dištancujúcich sa od Rómov je 46,5% takých, ktorí by volili stranu Kotleba - LS NS, čo je trikrát viac ako v skupine respondentov „tolerantných“ (17,3%).

Čím extrémnejšie sú postoje respondentov, tým viac ľudí poznajú vo svojom okolí, ktorí by túto stranu volili. Tieto rozdiely sú štatisticky významné.

Pozor ale - zistili sme, že tí, ktorí by Rómov najradšej vyhostili zo Slovenska sú významne častejšie tí, ktorí s nimi nemajú vlastnú skúsenosť.

Postoje k Rómom, vnímanie

odlišnosti a dištancovanie sa od Rómov teda významne súvisia s vekom. Ako deti dospievajú, ich postoje k Rómom sú horšie a radikálnejšie. Neznášanlivosť k Rómom významne súvisí s vekom. Ako deti dospievajú, ich postoje k Rómom sú významne horšie a radikálnejšie. Stúpa počet sympatizantov ultrapravice.

- Vekom vnímajú mladí Rómov významne negatívnejšie a aj odlišnejšie od samých seba. Kým vo veku 12-16 rokov si potrebuje 25% mladých od Rómov držať taký odstup, že by ich najradšej vyhostili za hranice, alebo zvažujú či je možné spolžitie s nimi v jednom štáte, vo veku 17-20 rokov je to až 41% respondentov.

- Stúpa aj počet sympatizantov s krajinou pravice. V skupine najstarších, 18-20 ročných, by dalo hlas Ľudovej strane Naše Slovensko Mariána Kotlebu 43,1%, kým spomedzi mladších je sympatizantov dvakrát menej (21%).

Postoj k Slovákom a postoj k Rómom. Predsudok

Rómovia samých seba hodnotia podobne pozitívne ako Slovákov, zatiaľ čo Nerómovia v tom vidia výrazný rozdiel a k Rómom majú významne horší postoj ako ku Slovákom.

- Čím horší postoj k Rómom mladí majú, väčšiu sociálnu vzdialenosť od nich si želajú.

- Čím mladí hodnotia Rómov ako odlišnejších od Slovákov, tým väčší dištanc od nich si želajú.

- Tí, čo by sa najradšej od Rómov dištancovali úplne, to sú tí, čo vnímajú Rómov najodlišnejšie od seba a významne horšie ako Slovákov. Možno hovoriť o predsudkoch voči Rómom z ich strany, čo sme potvrdili aj výsledkom, že tí, ktorí poznajú Rómov z vlastných zážitkov, vnímajú Rómov významne menej odlišne - je u nich menší rozdiel v tom, ako hodnotia Rómov a Slovákov.

- V porovnaní s respondentmi, ktorí Rómov z vlastnej skúsenosti nepoznajú, tí tínedžeri, ktorí poznajú Rómov, k nim majú významne menší predsudok.

PhDr. Jarmila Tomková

je psychologička, ktorá sa venuje výskumu, psychoterapii aj prevencii, najmä tej využívajúcej rovesnícke modely. V minulosti pôsobila aj ako školská psychologička, kde dizajnovala a realizovala programy na riešenie orientovanej práce s triedami, na riešenie orientovaný mentoring a preventívnu kampaň Žiaci proti šikanovaniu. Pre organizáciu eSlovensko je ako psychologička konzultantkou pre preventívne programy a pre výskum.

Spätná väzba na film Sídľiskový sen

Štvrtina (25,9%) slovenských tínedžerov vo veku od 12 do 20 rokov už videlo film Sídľiskový sen a stále pribúdajú ďalší.

- Väčšine tínedžerov (83,6%), ktorí ho videli, sa páčil. 53,6% tínedžerov uvádza, že sa im páčil veľmi.

Tí respondenti, ktorí sú zmierlivejší k Rómom, tým sa páčil najviac a najmenej naopak tým, ktorí zaujímajú k Rómom pozíciu extrémneho dištancu. Tento výsledok je štatisticky významný.

- Postoje bývajú niekedy stabilné dlhodobo, ťažko sa zmenia bez toho, aby niečo výrazné vstúpilo človeku do pozornosti, najmä vlastná skúsenosť. Na základe prieskumu možno povedať, 42,4% tínedžerov hovorí, že vďaka filmu Rytmus Sídľiskový sen sa zlepšil ich postoj k Rómom. O najväčšom zlepšení postojov k Rómom po pozretí filmu RYTMUS sídľiskový sen referujú tí, ktorí sú celkovo tolerantnejší, teda väčšina slovenských tínedžerov. Tí značne dištancujúci sa od Rómov referujú o menšej zmene ich postoja k lepšiemu a u tých, ktorí si neželajú s Rómami žiť v jednej krajine, v dôsledku filmu dochádza k zmene postoja najmenej.

- 64% tínedžerom po pozretí filmu zostal lepší pocit ohľadom samých seba a ich rodiny.

Takmer dve tretiny (64,8%) tínedžerov, ktorí film videli, zhodnotili, že im pozretie filmu dobre padlo, že sa po ňom cítili o ľepšie.

K tomuto zlepšeniu dochádzalo vo významne väčšej miere u divákov, ktorí sa od Rómov nedištancujú extrémne.

- 70,4% tých, ktorí film videli sa následne zamýšľalo nad tým, čo je pre nich v živote dôležité. Tí s extrémnymi postojmi k Rómom, sa nad prioritami v dôsledku filmu zamýšľali významne menej ako tí, ktorí sú k Rómom tolerantnejší.

Záver výskumu

Projekt Sídľiskový sen ako nástroj prevencie predstiera divákom cez životný príbeh význam spoznávania a akceptovania vlastných koreňov, rómskej identity a úskalia s tým spojené, ale aj možnosť ich úspešného spracovania. Okrem línie filmu o procese osobnej transformácie môžu diváci vnímať aj líniu prítomných spoločenských noriem, očakávaní a stereotypov.

Výskumom sme potvrdili, že film sa divákovi páci a pre prácu s väčšinou tínedžerov je užitočný ako podnet pre diskusiu, zamýšľanie sa nad životnými prioritami, ošetrovanie vlastného sebaobrazu.

Cez priblíženie života a osobného príbehu rómskeho chlapca vyrastajúceho v nerómskej rodine zlepšuje postoj divákov k minorite.

Výskum potvrdil, že film RYTMUS sídľiskový sen je významne účinným nástrojom prevencie pre väčšinu (72,2%) tínedžerov, bežnú populáciu, ako aj tých vyrastajúcich v rizikovejšom prostredí, avšak je menej užitočným nástrojom pre prácu s tými, ktorí sú už v danej dobe voči minorite neznášanliví.

Poučky a vzorce z učebníc objasnia exponáty Centra vedy

Od 14. novembra má verejnosť možnosť navštíviť jedinečné miesto, kde sa prelína zábava s učením v mene hesla Jána Amosa Komenského „Škola hrou“.

V zážitkovom Centre vedy Aurelium je poznatok alebo akékoľvek učivo skryté v zábavnom experimente. Podstata fungovania centra vedy vychádza z myšlienky, že najlepšie sa každý učí prostredníctvom vlastných skúseností a zážitkov.

Návštevník má tak príležitosť všetko si vyskúšať sám a prísť na princíp, ako daný jav funguje. "Celé centrum vedy je rozdelené do šiestich zón. Je to napríklad optika, zvuk, chémia,

matematika a podobne. Každá z nich obsahuje rôzne exponáty, ktoré si návštevníci môžu priamo vyskúšať. Mladšie ročníky - žiaci základných škôl, ale aj stredoškôláci, si v podstate všetky poučky a vzorce, ktoré vidia v knihách, môžu prakticky overiť," konkretizuje Martin Smeja, vedúci Zážitkového centra vedy Aurelium.

Hlavnou myšlienkou Aurelia je popularizovať vedu formou prístupnou širokej verejnosti tak, aby si každý z návštevníkov odniesol nové poznatky, zážitky a vedomosti. Je to koncept, ktorý v sebe spája školu, múzeum i zábavný park. "Doteraz sa projekt realizoval v pilotnej prevádzke, pretože sme si potrebovali odskúšať funkčnosť jednotlivých exponátov. Navštívili nás len školy, aktuálne je však Aurelium otvorené pre širokú verejnosť," konkretizuje Andrea Putalová z Národného centra pre popularizáciu vedy a techniky v spoločnosti pri Centre vedecko-technických informácií SR.

Centrum vedy bolo oficiálne sprístupnené 7. novembra 2016 pri príležitosti slávnostného otvorenia Týždňa vedy a techniky na Slovensku za prítom-

nosti zástupcov vlády a predstaviteľov vedecko-výskumných inštitúcií. Od 14. novembra 2016 platia konkrétne otváracie hodiny zverejnené na webovej stránke www.aurelium.sk/otvaracie-hodiny/. Skupiny nad 10 osôb sa nahlásujú vopred prostredníctvom mailovej adresy aurelium@cvtisr.sk.

Všetky potrebné informácie o Zážitkovom centre vedy Aurelium nájdete na webovej stránke www.aurelium.sk

Zdroj: CVTI SR

Divadlo chce vzdelávať študentov, vytvorí post lektora

Divadlo Andreja Bagara (DAB) v Nitre vytvorí post lektora vzdelávania stredoškôľakov aj vysokoškôľakov. Cieľom je budovať v mladých ľuďoch pozitívny vzťah k divadlu. Informoval o tom riaditeľ DAB Jaroslav Dóczy, novú pracovnú pozíciu vytvorí pravdepodobne už začiatkom roka 2017.

Zámer vzdelávania mladých nadviaže na projekt Vzdelávanie divadlom, ktorý sa realizoval pred časom na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. „Vytvorilo sa kopec kníh a materiálov na nenútené vzdelávanie vo všetkých oblastiach, ktoré s divadlom súvisia - či už je to scénografia, réžia alebo dramaturgia. Bola by škoda v tom nepokračovať,“ povedal Dóczy. S nápadom už oslovil gymnáziá, ktoré prejavili záujem o spoluprácu.

Riaditeľ divadla chce, aby mladí ľudia chodili do divadla nielen počas vyučovania, ale aj v rámci svojho voľného času. Jedným z ďalších nápadov je aj klubovňa, kde by mohli študenti počúvať rozhlasové hry či sledovať záznamy divadelných predstavení. „Získali by trochu návyky na to, že aj di-

vadlo je jednou z kultúrnych inštitúcií, kde môžu prísť, pričom nemusia chodiť len na organizované predstavenia alebo so svojimi rodičmi,“ uviedol Dóczy.

Vzdelávanie študentov je súčasťou nového projektu Otvorené divadlo, ktorým sa chce DAB viac priblížiť verejnosti. V rámci neho už pripravilo počas Noci divadiel 19. novembra inscenovanú prehliadku zákulisia s názvom Nepovolaný vstup zakázaný.

Zábavným spôsobom priblížila divákovi nielen nepoznané zákutia, ale aj históriu, významné osobnosti či známe inscenácie divadla. Pri príležitosti premiéry muzikálu Povolanie pápeža pripravilo DAB výstavu o Jánovi Pavlovi II. Ďalšia výstava k muzikálu bude v decembri v obchodnom centre Mlyny.

Zdroj: SITA

Obete holokaustu pripomína tabuľa na mieste bývalej synagógy v Levoči

Obete holokaustu počas druhej svetovej vojny pripomína od 20. novembra v Levoči na mieste bývalej synagógy, kde sa v súčasnosti nachádza Stredné odborné učilište pre zrakovo postihnutú mládež, nová pamätná tabuľa.

„Prepýchová a priestranná murovaná synagóga bola postavená v roku 1899 podľa stavebného plánu Antona Müllera, architekta Kráľovského inžinierskeho úradu v Levoči, za hradbami mesta, v blízkosti hlavnej cesty, bola miestom židovských modlitieb, často strediskom vzdelávacej a spoločenskej činnosti,“ uviedla spíšskonovoveská historička a gymnaziálna profesorka Ružena Kormošová. Synagóga padla spolu so židovskou ľudovou školou či židovským cintorínom za obeť nemeckým fašistom v decembri 1944.

Vo februári 1940 odštartoval arizačný proces. Reštrikčné opatrenia sa podľa Kormošovej dotkli aj vzdelávania. Židovskí žiaci boli od septembra 1940 vylúčení zo štúdia na všetkých stredných a vysokých školách, okrem ľudových. Ako ďalej pripomenula, v septembri 1941

boli prijaté protižidovské opatrenia známe ako židovský kódex, ktorý predstavoval vyvrcholenie protižidovských opatrení.

Neskôr prišli deportácie Židov z Levoče do koncentračných táborov. V Levoči ostalo po prerušení deportácií asi 50 Židov, ktorých dočasne chránila hospodárska výnimka, v celom okrese žilo s takouto výnimkou koncom roka 1942 približne 120 Židov. Na jeseň 1944 bolo z Levoče a okolia deportovaných asi 120 Židov do koncentračných táborov. Mnohých popravili na rôznych miestach,“ uviedla historička.

Práve v čase likvidácie posledných levočských Židov bola zdevastovaná aj synagóga, ktorú od víkendu pripomína pamätná tabuľa na budove SOU pre zrakovo postihnutú mládež.

Zdroj: SITA